

Yaşadıkça Eğitim

Temmuz / Ağustos 1997
225 000 TL (KDV Dahil)

Ezbersiz Eğitim

**Okulöncesi Eğitim
Kurumlarında Personel**

**Yaşadıkça Eğitim-17
Eğitim Pazarında Reklam ve İnsan Unsuru**

**– Bir Müfettişin Gözü ile –
Eğitim Alanında Bilgisayar**

**Matematikten Örneklerle
Çoktan Seçmeli Testlerde Madde Yazılımı**

**Ortaöğretim Gençliğinin Aile
Ortamındaki Sorunları ve Bu
Sorunların Çözüm Yolları**

53

İÇİNDEKİLER

Ezbersiz Eğitim

2

Prof. Dr. İhsan TURGUT
Dokuz Eylül Üniversitesi
Buca Eğitim Fakültesi

"Nitelikli eğitimin amacı kişinin imgeleme gücünü geliştirmek, aklın, algıların ve hazır bilgilerin üzerine çıkararak çocuğu özgürleştirmek, kişiliğini geliştirmek ve yaratıcı yapmaktır."

Okula Aile Katılımı

4

Yrd. Doç. Dr. İnayet PEHLİVAN
Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak.
Eğitim Yönetim ve Planlanması Bölümü
Öğretim Üyesi

"Ailelerin okul etkinliklerine katılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmalar göstermiştir ki, okul-aile işbirliği bütün tür ve düzeylerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarısının artırılmasında temel anahtarlardan biridir."

Yaşadıkça Eğitim - 17

Eğitim Pazarında Reklam ve İnsan Unsuru

8

Dr. İlhami FİNDİKÇİ
Davranış Bilimleri Uzmanı

Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Personel

10

Prof. Dr. Nezahat SEÇKİN
Araş. Gör. Gürcü KOÇ
G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri ve Eğitim Teknolojisi Bölümü

"Çocuğu eğiten kişilerin beceri ve deneyimleri çocuğa verilen eğitimin niteliğini etkilemektedir."

Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Taslağa Yönelik Düşünceler

16

Doç. Dr. Mustafa YILMAN
DEÜ Buca Eğitim Fak. Öğretim Üyesi

Orta Öğretim Gençliğinin Aile Ortamındaki Sorunları ve Bu Sorunların Çözüm Yolları

19

Yrd. Doç. Dr. Nesrin KALE
A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi
EPÖ Bölümü ESTT Anabilim Dalı

"Gençlerle ebeveynleri arasında ortaya çıkan sorunların temelinde, yetişkinlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kuramaması yatmaktadır. Bu sorunları ortadan kaldıracak ya da en aza indirgeyecek önlemler almak gerekmektedir."

- Bir Müfettişin Gözü ile - Eğitim Alanında Bilgisayar

22

Kadem TOKDEMİR
Tekirdağ İli İlköğretim Müfettişi

Küme çalışmaları için novel bağlantılı bir bilgisayar karşısında 5-6 öğrencinin birlikte çalıştığı sınıf içi düzenekler oluşturmak mümkündür.

Matematikten Örneklerle Çoktan Seçmeli Testlerde Madde Yazımı

24

Yrd. Doç. Dr. Aysun UMAY
Hacettepe Üniv. Eğitim Fak. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

"Çoktan seçmeli testlerde puanlama objektiftir, daha kısa sürede daha çok konu yoklanabilir, testin gücü, dağılımı, güvenilirliği gibi özellikleri istatistiksel yollarla hesaplanabilir."

Yazılı Yoklama Sorularının Nasıl Cevaplandırılacağına İlişkin Bazı Öneriler

28

Yrd. Doç. Dr. Satılmış TEKİNDAL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Amasya Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

"Yazılı yoklama sorularına verilen cevapların, çoğu zaman bizim beklediğimiz cevapların ötesinde olduğu görülür. Bunun nedenlerinden birisi, yazılı yoklama sorularının nasıl cevaplandırılacağına bilinmemesi olabilir."

YAYINLAR

33

Yaşadıkça Eğitim

Temmuz/Ağustos 1997
225.000 TL. (KDV Dahil)
ISBN: 1300-1272

53

Sahibi
KÜLTÜR HİZMETLERİ A.Ş.
Fahmettin AKINGÜÇ

Genel Yayın Yönetmeni
Bahar AKINGÜÇ GÜNVER

Yazı İşleri Müdürü
Dr. İlhami FINDIKÇI

Yayın Yardımcısı
Neşe ESER

Teknik Yönetmen
Kudret GÜVENÇ

Dizgi
Cemal TURAN

Montaj
Zafer UZUNTÜRK

Fotoğraflar
Temel YİRMİBEŞ

Renk ayırımı ve film çıkış
Filmon Ltd.Şti.

Baskı ve Cilt
Çınar Ofset

Yapım/Yönetim
YA/BA A.Ş.
9.-10. Kısım

34 750 ATAKÖY/İSTANBUL
Tel: (0-212) 559 04 88
Fax: (0-212) 560 47 79
e-mail: kultur@kultur.edu.tr

©

Kültür Koleji Yayınları
ISSN: 1300 - 1272

Her türlü yayın hakkı
KÜLTÜR HİZMETLERİ A.Ş.'ne aittir.
Dergide yer alan yazılardan
akademik kurallar çerçevesinde,
kaynak gösterilerek yararlanılabilir.

Fiyatı

225 000 TL. (KDV Dahil)
KKTC için 300 000 TL (KDV Dahil)

Abone koşulları

Yıllık (6 sayı için indirimli) 1 125 000 TL.
Abone ücretleri için;

Yapı Kredi Bankası Ataköy Şubesi
Hesap No: 1095257-2
Yaşadıkça Eğitim ya da
Posta Çeki Hesap No: 475 009

Yayıncıdan...

Değerli Okuyucularımız,

Yeni bir sayımızı daha sizlere sunuyoruz.

53. sayımız birbirinden değişik konuları içeriyor.

Bu sayımızın ilk yazısı Prof. Dr. İhsan Turgut tarafından kaleme alındı: **"Ezbersiz Eğitim"**. Son zamanların moda kavramlarından olan ezbersiz eğitime ilişkin değerlendirmede, eğitimde nitelik konusuna dikkatler çekiliyor. Yrd. Doç. Dr. İncayet Pehlivan tarafından hazırlanan **"Okula Aile Katılımı"** konulu yazıda ailelerin okul etkinliklerine katılmalarının öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır.

Prof. Dr. Nezahat Seçkin ve Araş. Gör. Gürcü Koç'un yazdıkları **"Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Personel"** başlıklı yazı ilgili anne-baba ve anaokulu yöneticisinin dikkatlerini çekecektir. Nitekim anaokullarında çalıştırılan personelin, çocuğa verilen eğitimin niteliğini belirlediği bilinen bir gerçektir. **"Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Taslağa Yönelik Düşünceler"** başlıklı çalışma, Doç. Dr. Mustafa Yılmaz tarafından hazırlandı. Akademisyenlerin ilgisini çekeceğini umuyoruz. Doç. Dr. Nesrin Kale'nin yazdığı **"Ortaöğretim Gençliğinin Aile Ortamındaki Sorunları ve Bu sorunların Çözüm Yolları"** konulu yazı, gençlerle ebeveynler arasında ortaya çıkan sorunların temel nedenleri ve çözüm yolları için ilginç öneriler içeriyor. **"Eğitim Alanında Bilgisayar"** konulu yazıyı uygulamanın içinden bir ilköğretim müfettişi tarafından yazıldı. Kadem Tokdemir'in bu çalışması sınıf ortamında bilgisayarın kullanıma ilişkin pratik önerileri içermektedir.

Bu sayımızda sınavlarla ilgili iki yazıya da yer verdik. Bunlardan birincisi Yrd. Doç. Dr. Aysun Umay'ın **"Matematikten Örneklerle Çoktan Seçmeli Testler de Madde Yazımı"**, ikincisi Yrd. Doç. Dr. Satılmış Tekindal'ın **"Yazılı Yoklama Sorularının Nasıl Cevaplandırılacağına İlişkin Bazı Öneriler"** başlığı taşıyor.

Yaşadıkça Eğitim köşemizin bu sayıdaki konusu, **"Eğitim Pazarında Reklam ve İnsan Unsuru"**, ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Saygılarımızla.

... Okura

Ezbersiz Eğitim

Prof. Dr. İhsan TURGUT
Dokuz Eylül Üniversitesi
Buca Eğitim Fakültesi

“Nitelikli eğitimin amacı kişinin imgeleme gücünü geliştirmek, aklın, alguların ve hazır bilgilerin üzerine çıkararak çocuğu özgürleştirmek, kişiliğini geliştirmek ve yaratıcı yapmaktır.”

Bizim eğitim sistemimiz nakilci ve ezberleyici bir sistemdir. Yalnız medreseler döneminde değil, ondan sonraki dönemlerde de sistem şu ya da bu kurguda nakilci ve ezberleyici olmuştur. Nakilci ve ezberleyici yöntem iliklerimize kadar işlemiştir. Yalnız ilk ve orta öğretimde değil, üniversitelerde bile bu yöntem izlenmektedir. Tek program ve tek kitap tüm ülkede ezberlenmektedir. Oysa gelişmiş ülkelerde tek program ve tek kitap kalmıştır artık.

Nakilci ve ezberleyici yöntem aslında Ortaçağdan kalmıştır. Kilise tarafından bütün okullara metinler sunulmuş, öğretmenler bu metinleri nakletmiş, öğrenciler de ezberlemiş veya kopye etmiştir. Eğitim, bir insan yetiştirme tipi yetiştireceğini bu metinlerle sağlamaya çalışmıştır. Çünkü siyasi yönetimler kendilerine benzeyen, kendilerini destekleyen bir insan tipi yetiştirmek istemektedirler. Tarihte hep böyle olmuştur.

Ortaçağdan sonra, Batı’da rönesans ve dinde reform olmuştur. Bunlar bizde olmadı. Yine de IX ve XII. Yüzyıllarda İslam Ortaçağı Batı Ortaçağından daha ilerideydi diyebiliriz.

Batı, Rönesansla da kalmadı. XVII. Yüzyıl akıl çağını, yani Rasyonalizmi yaşadı ve dinsel yöntem yerine, akılsal yön-

tem başladı. Din aklın yolunda devam etti. Programlar akılcı odu. Akıl yürütme ve neden-sonuç ilişkisi içinde konular işlendi. Çocuk boş bir küp olarak kabul edilmedi. Tersine yeteneklerle dolu, doğal bir yapısı, özerkliği, varoluşu ve özgürlüğü olan bir varlık olarak kabul edildi. Önemli olan dersler aracılığı ile bu yeteneklerin meydana çıkmasıydı. Annebaba ve öğretmenler bir rehber öğretmen gibi çalışmaya başladı. Düşünme ögesine ağırlık verildi. Bizde bunlar hâlâ önemsenmemektedir.

XVIII ve XIX. Yüzyıllar Batıda aydınlanma dönemidir. Aydınlanma, bireyselliğin geliştiği bir dönemdir. Fransız Devrimi bu dönemde olmuştur. Bu devrim bizde Tanzimat Fermanı ile kendini göstermiştir. Ama ne yazık ki bizde aydınlanma, ya da batılılaşma biçimsel yani şeklen oluşmuştur. Yöntemde batılılaşma yani çağdaşlaşma olmamıştır. Ortaçağın nakilci ve ezberleyici yöntemi kullanılmıştır.

Aydınlanma kişinin kendi kendini kültürlendirmesi, aklını özgürce kullanması, yani reşid olmasıdır. Doğu insanında ki biz de doğu insanı sayılırız, kişi daha reşid olmamıştır. Reşid olmak, bağımsız olmak, özgür olmak demektir. Özgürce yargıda bulunmak daha bizim insanı-

mıza nasip olmamıştır. Zaten nakilci ve ezberleyici bir yöntemle reşid ve aydın insanlar yetişemez. Bizdeki yarım ve yapay aydın tipi bu yöntemlerden geçtiği için olmuştur.

Geleneğin, dinin, siyasal yönetimlerin ve baskıcı ögelerin etkisi altında kalmadan karar vermek demokrasilerin temelidir. Onun için bize ve belki de bütün doğu ülkelerine demokrasi zor gelir. Çünkü demokrasi kültürlü, bilinçli ve reşid olan toplumların rejimidir.

Batıda'da yönetim şekli ne olursa olsun demokratiktir. Dolayısıyla eğitim ve diğer kurumlar, toplumlar demokratikleşmiştir. İngiltere ve İskandinav ülkeleri kraliyettirler ama demokrasinin beşiğidirler. Aydınlanmadan sonra bu ülkeler nakilci ve ezberleyici yöntemleri bırakarak sorgulamalı ve araştırmaya yönelik bir yöntem izlemeye başlamışlardır. Öğrenci merkezli bir yöntem işte bu tür bir yöntemdir. Oysa bizde hâlâ öğretmen merkezli, verilen olduğu gibi öğrenen, ya da ezberleyen, itaatkâr bir insan tipi yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Çünkü siyasal yönetimler böyle istemektedir. Ders programları, ders kitapları ona göre düzenlenmiştir. Dolayısıyla gerçek anlamda eğitilmiş, her bakımdan reşid olmuş, aydın bir kişi yetişmemektedir. Aydın kişi analitik, yorum yapabilen ve eleştirel bir kafaya sahip olan kişidir.

Nakilci ve ezberleyici bir yöntemden nasıl kurtulabiliriz? Nasıl demokratik, günü yakalamış olan, dünya standartlarında, insan haklarına saygılı ve barışçı bir insan tipi yetiştirebiliriz? Bir defa ülkemiz ve onun kurumları demokratikleşmelidir. Siyaset oturmalıdır. Bölgeler arası dengesizlik giderilmelidir. Ekonomi, bunalımdan kurtarılmalıdır ve yöntem çağdaşlaşmalıdır. Eğitimde tek program ve tek kitap kalkmalıdır. Yöntem sorgulanmalı (şüphe, eleştiri, analiz ve yorum) olmalıdır. ÖSS, ÖSYM dahil bütün sınavların yöntemi değişmelidir.

Anadolu ve Fen Liselerinin giriş sınavları da değişmelidir. Bu sınavlar, jela-tin paketler içinde ve bilgisayarlı kodlamalı, modernizm adına sunulmuş büyük bir aldatmacadır. Bunlarını hepsi nakilci

ve ezberleyici bir yöntemle göre hazırlanmışlardır. Dersaneler bu işin talimini yapmaktadırlar ve bu sınavlar tirilyonlara mal olmaktadır. Üstelik çocukların kafasını çalıştırmakta ve onları yeni bilgiler üretmeden test kitapları içinde boğmaktadırlar.

Önemli olan öğrencileri ne kadar programların ve ders kitaplarının üstüne çıkarabiliyoruz? Aynı konuyu çeşitli kitaplarda nasıl araştırabiliyoruz? Çocukla ilgili metinler arasında ne kadar şüphe uyandırabiliyoruz? Belki bu şekilde çocukların imgeleme yani hayâl gücünü arttırabiliriz? Bana göre, nitelikli eğitim kişide imgeleme gücünü geliştirmek, aklın, alguların ve hazır bilgilerin üzerine çıkararak çocuğu özgürleştirmek kişiliğini geliştirmek ve yaratıcı yapmaktır. Bu şekilde merak ögesini arttırabilir, çocukta sevgi ve zevk ögesini değiştirebiliriz. Öyle ki, ilgili konu öğrencinin rüyalarına bile girebilir ve çocuk ertesi gün aynı konuyu kitaplıkta, laboratuvarında ve atölyede araştırılabilir.

Böyle olduğu takdirde Türk ve doğu insanı da bilgi üretmiş, beyin hücrelerini çalıştırmış olacak, sonra da bir araştırmacı olacak ve okuldan sonra da bir araştırmacı olmayı sürdürecektir. Eğitimin bütün kademelerinde nakilci ve ezberleyici yöntemden bir an önce kurtulmak gerekiyor. Ama bunun olabilmesi için bütün sınavları (vize ve finaller de dahil) değiştirmek gerekmektedir. Bütün programlar ve kitaplar buna göre düzenlenmelidir. Gelişmiş ülkelerde şu anda uygulanan sorgulamalı ve aktif yöntem de budur.

Ezbersiz yöntemde, yani sorgulamalı ve araştırmacı yöntemde "kopya" söz konusu olamaz. Kopya nakilci ve ezberleyici yöntemde söz konusudur.

Okula Aile Katılımı

Yrd. Doç. Dr. İnanet PEHLİVAN
Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fak.
Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü
Öğretim Üyesi

“Ailelerin okul etkinliklerine katılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmalar göstermiştir ki, okul-aile işbirliği bütün tür ve düzeylerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarısının artırılmasında temel anahtarlardan biridir.”

Giriş

Okullar toplumsal açık sistemlerdir. Okullara bu niteliğini veren en önemli öğe ise okulun girdisini içinde yaşadığı ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere kurulduğu toplumdan alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunmasıdır. Bu anlamda okullar toplumdan ayrı düşünülemez.

Aile çocuğun informal eğitiminin gerçekleştirildiği, okullar ise çocuk ve gençlere formal eğitim olanaklarının sunulduğu kurumlardır. Toplumsal amaçlara ulaşmada bu formal ve informal eğitim süreçlerinin birbirleri ile bütünleştirilmesi ve tutarlılık göstermeleri büyük bir önem taşımaktadır. Okulun belirlenen amaçlarına ulaşabilmesi için, öğrencinin içinde yaşadığı ailenin de okulda verilen formal eğitim sürecine katılması ve destek vermesi gerekmektedir. Bunun başarılması ise, okulun içinde bulunduğu toplumun gereksinim, değer, yapı ve eğitime bakış açısını tanıması, ailelerin ise okulları çocuklarının toplumda hak ettikleri yere gelmesinde önemli bir rol oynayan, kendilerine ait kurumlar olarak benimsemelerine bağlıdır.

Okul-Aile İşbirliğinin Önemi

Ailelerin okul etkinliklerine katılmalarına ilişkin olarak yapılan araştırmalar göster-

miştir ki, okul-aile işbirliği bütün tür ve düzeylerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin başarısının artırılmasında temel anahtarlardan biridir. Henderson'a göre, okul-aile işbirliği öğrenci başarısının artması, katılım, güdülenme, kendine güven ve davranışların gelişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocukların okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı temel bir araçtır (Burns, 1993, S. 9).

Öğrenciler, günün başlangıcı ile bitişi arasında iki farklı dünya olan ev ve okul arasında gidip gelmektedirler. Birçok öğretmen toplumsal ve ailevi sorunların, okuldaki öğretim sürecini engelediğini düşünmektedirler. Öğrencilerin bir kısmı okula yeterince beslenmeden, sağlık sorunları, güvenlik ve sevgi gibi temel gereksinimleri karşılanmamış bir şekilde gelmektedirler. Öğretmenlerin ailelerle ilgili yakınmalarından biri de, ailelerin okula sağladıkları desteğin yetersizliği ve okulların amacı ve yapmak istedikleri ile ilgilenmemeleridir. Bu koşullar kuşkusuz okuldaki öğrenme sürecini olumsuz olarak etkilemektedir. Diğer yandan birçok aile de öğretmenlerin çocuklarına temel akademik becerileri kazandırmada başarısız olduklarından yakınmaktadır. Ayrıca aileler okulları, çocukları sorun ve olumsuzluklardan koruyan

değil, tanıştıran yerler olarak görmektedirler (Rosental ve Sawyers, 1996 s. 194).

Okul-aile işbirliği, eğitimsel değerlere dayalı olarak, aileleri, öğretmenleri, yöneticileri ve öğrencileri biraraya getirerek eğitim gereksinmelerinin uygun biçimde karşılanması için, bu grupların birbirlerinden neler bekleyebilecekleri ve birbirlerine nasıl yardım edecekleri konusunda bir görüş birliği sağlar. (Redding, 1991, s.6).

Ailelerin Çocuğun Okul Başarısındaki Roller

Ailelerin okul ile işbirliğinde ve okul etkinliklerine katılımlarında bazı rolleri vardır. Bu roller aileler tarafından ne kadar etkili bir biçimde gerçekleştirilirse öğrencilerin eğitiminin niteliği ve okul-aile ortaklığı o kadar artar (Burns, 1993, s. 17).

1. Resmi roller: Aileler okulda düzenlenen toplantılara ve bazı programlara katılırlar. Okulla ilgili formlar doldururlar ve çocuklarının eğitimi için bazı temel yükümlülükleri yerine getirirler.

2. Evdeki öğretmen rolü: Aileler çocuklarının ev ödevlerine yardım ederler, çocuklarının evdeki öğrenme sürecine katkıda bulunurlar, çocukların doğru çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine yardım ederler.

3. Okul programlarını destekleme rolü: Aileler çeşitli gezilere katılırlar, okulların yılsonu müsamerelerine yardım ederler, okula gelir sağlayacak etkinliklere katılırlar ve okulda bazı hizmetler için gönüllü olarak çalışırlar.

Okul-aile ilişkilerinde dikkat edilmesi gereken nokta, ailelerin okula katkıda bulunacakları öncelikli konuların belirlenmesidir. Bu öncelikler, ailelerin kendi çocuklarının eğitimine katkıları, diğer ailelerin okulla nasıl işbirliği sağlayabilecekleri konusunda eğitimine katkıları, kendi aileleri tarafından yeterince ilgi görmeyen çocuklara katkıları ve okul etkinliklerine doğrudan katkıları olarak belirlenebilir (Redding, 1991, s. 7).

Okula aile katılımında ortaklık modeli, aile ve okulda çalışan işgörenleri, çocukların başarısı için çalışan aynı kurumun parçaları haline getirir. Okul toplumunun yaratılması, ailenin okulun bir parçası olduğu sayılması ile başlar. Böylece ailelerin okula etkin katılımı, diğer ailelerin de okul etkinliklerine katılım düzeylerinin artırılmasında bir sorun çözücü

ve taktikler veren bir güç haline dönüşür (Redding, 1991, s. 7).

Okula-Aile Katılımının Engelleri

Ailelerin okul etkinliklerine katılımı ve işbirliği sürecini engelleyen başlıca nedenler şunlardır (Finders ve Lewis, 1994, s. 51).

1. Ana-babaların kendi okul yaşantılarının olumsuzluğu: Birçok ana-babanın olumsuz okul yaşantılarına sahip olmaları, okula ilişkin olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açmaktadır. Başarısız bir okul geçmişi olan, okulu terketmiş ya da öğretmenlerle olumsuz anıları olan bireyler, çocuklarının okul yaşantılarına ve eğitim sürecine de yeterince katılmamakta ve okuldan uzak durmaktadırlar. Ailelerin okula yalnızca çocukları ile ilgili olumsuz bir durum olduğunda çağrılmaları da, bu olumsuz tutumları pekiştirmektedir.

2. Ailelerin ekonomik sorunları: Çoğu zaman ailelerin okula çağrılma nedenleri, kendilerinden ekonomik katkılar istenmesidir. Bu yanlış yaklaşım, ekonomik sıkıntı içinde olan ailelerin okula sağlayabilecekleri diğer katkıları ortadan kaldırmaktadır. Ekonomik sıkıntılar ailelerin okul etkinliklerine katılımda gönülsüz davranmalarına yol açmaktadır.

3. Ailelerin okula ayırabilecekleri zamanın kısıtlı olması: Ana-babaların çalışan bireyler olmaları, mesleki sorumlulukları ve etkinliklerin genellikle çalışma saatleri içinde düzenlenmesi nedeniyle, aileler okula katılım için yeterince zaman ayıramamaktadırlar. Ev kadını olan anneler de, diğer

“Okul ve aile işbirliği, çocuk ve gençlerin haklarını, sorumluluklarını ve ödevlerini öğrenmelerinde, bunları birer davranış biçimine dönüştürmelerinde okul başarısının artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır.”

çocukların bakımı ve ev işleri nedeniyle okul-aile işbirliği sürecine katılmak konusunda yeterli zaman bulamamaktadırlar.

4. Ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olması: Okula karşı olumlu yaklaşma sahip olsalar bile ana-babalar, eğitim düzeylerinin düşük olması nedeniyle okul etkinliklerinde nasıl bir görev alabilecekleri konusunda güvensiz davranabilirler. Eğitim düzeyleri uygun olan bir çok ana-babanın da ne yapmaları gerektiğini bilmedikleri için katılım konusunda istekli davranmadıkları görülmektedir.

5. Öğretmenlerin olumsuz tutumları: Öğretmenlerin, ailelerin okula katılım için zamanlarının olmadığı ve bu tür etkinliklere yeterince ilgi duymadıkları şeklindeki algıları, okul-aile işbirliğinin en önemli engellerindendir. Oysa aileler, okula nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda öğretmenlerin yol göstermelerini ve kendilerini somut olarak yönlendirmelerini beklemektedirler.

Ayrıca bazı öğretmenler, ailelerin sınıfa girmelerinden rahatsızlık duyarak, sınıf içi etkinliklerin yalnızca kendi sorumluluk alanlarına girdiğine inanmaktadırlar. Öğretmenlerin, ailelerin sınıfta karışıklığa ve dersin gerektiği biçimde yapılamamasına yol açacağından korkmaları da sınıf içi katılımın en önemli engellerinden biridir. Ailelerin, çocuklarının sınıftaki öğrenme sürecine katılımını engelleyen bir diğer tutum, öğretmenin ailelerin sınıf içinde bazı istenmeyen şeyleri görmelerini istememesidir (Burns, 1993, s. 12).

6. Ev ve okul kültürünün farklılığı: Aileler ve öğretmenlerin birbirinden farklı kültürel yapıya sahip olması, sağlıklı okul-aile işbirliğinin önemli engellerinden biridir. Okul, ailelerin yaşam biçimi, sorunları, kültürü ve aile yapısına karşı duyarlı değilse, aileler okulda kendilerini yabancı hissetmekte

ve gerekli işbirliği ortamı yaratılmamaktadır (Burns, 1994, s. 12).

Okul Aile İşbirliğinin İlkeleri

Okul-aile işbirliğinde başarıyı artıracak anahtarlar şunlardır: (Redding, 1991, s. 8)

1. Aileler, okulun ve eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir.
2. Katılım çalışmaları, okulun temel sorunları üzerinde odaklaşmalıdır.
3. Aile katılımı, ailelerin birbirleri ile etkileşimi ile başlar.
4. Aile katılımında öncelikler, ailelerin kendi çocuklarının eğitimine katkıları; ailelerin birbirlerine katkıları ve ailelerin birbirlerinin çocuklarının eğitimine katkıları olarak sıralanabilir.

Bu genel ilkeler temel alınarak, okul-aile işbirliğinde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır (Flaxman ve Inger, 1992, s. 6):

1. Okul-aile işbirliği, çok amaçlı, iyi plânlanmış ve uzun süreli olarak düzenlendiğinde başarılı olur.
2. Okul-aile işbirliği çalışmaları hem sorunların çözümüne hem de olası sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik olmalıdır.
3. Okul-aile işbirliği yalnızca ilk ve ortaokul düzeyinde değil, lise düzeyinde de önemlidir.
4. Ailelerin okul etkinliklerine katılmaları için mutlaka iyi eğitilmiş olmaları gerekmez.
5. Okul-aile işbirliği, iyi düzenlendiğinde en çok alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklara yarar sağlar.

Etkili Bir Okul - Aile İşbirliği İçin Ne Yapılmalı?

Okul-aile işbirliğinin sağlanması ve aile katılımının artırılabilmesi için aşağıdaki çalışmalar yararlı olmaktadır (Redding, 1993, s. 9):

1. Okulda yapılacak toplantı ve etkinliklerin zamanı, ailelerin katılım için gerekli hazırlık ve düzenlemeleri yapabilecekleri kadar uzun bir süre önce duyurulmalıdır.
2. Ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri, kütüphaneden yararlanmaları, öğretmen ve yöneticilerle görüşmeleri ve sınıf ziyaretleri için izin verilmelidir.
3. Okulun sahip olduğu olanak ve kaynaklar, ailelerin okul için düzenleyecekleri

etkinliklerde kullanılmalıdır.

4. Okulda ailelerin düzenleyecekleri toplantılar için olanak sağlanmalıdır.
5. Çalışan ailelerin katılabilmeleri için akşam toplantıları düzenlenmelidir.
6. Ailenin yararlı katkıları ve çalışmalarını ödüllendirilerek, teşvik edilmelidir.
7. Ailelere, çocuklarının evdeki eğitimi için neler yapabileceklerine ilişkin bilgi verilmelidir.
8. Toplantı ve etkinlikler son dakikada ertelenmemeli, iptal edilmemelidir.

Aile katılımını artırmak için yönetici ve öğretmenlerin aşağıdaki önerilere uygun davranması gerekir (Finders ve Lewis, 1994, s. 52).

1. Ailelerin çocuklarının eğitimi ve okula katılımı konusunda ne yapmaları gerektiğini açıkça tanımlayın: Çünkü aileler ne yapmaları gerektiğini açıkça bilmek isterler. Bu konuda yönlendirilmeye ve önerilere gereksinim duyarlar.
2. Ailelerin katılım çaba ve isteklerini teşvik edin: Aileler okulun ve çocukların kendi yardımlarına gereksinim duyduklarını hissederseniz, işbirliği ve katılıma daha gönüllü olmaktadırlar.
3. Aile ve okulun birbirine güvenini geliştirin: Ailelere, çabalarının gerçekten yararlı olduğunu görme fırsatının verilmesi katılım isteğini artırmaktadır. Aileler katılım için zorlanmamalı ve ailelerle birebir ilişkiler güçlendirilmelidir.
4. Ailelerin evdeki yaşantılarını tanıyın ve yardım edin: Ev ortamında ailelerin çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği konusunda aileler bilgilendirilmelidir. Böylece okulda yapılmaya çalışılanlar ile evde gerçekleştirilen eğitim birbiri ile tutarlılık kazanır.
5. Belli konularda becerili ailelerden eğitimde yararlanın: Entellektüel olarak gelişmiş aileler, derslerin düzeyinin ve çeşitliliğinin artırılmasında yararlı olabilir. Özellikle yazma, konuşma, okumayı geliştirici çalışmalarda ailelerden yardım alınabilir.

Sonuç

Okul ve aile işbirliği, çocuk ve gençlerin haklarını, sorumluklarını ve ödevlerini öğrenmelerinde, bunları birer davranış biçimine dönüştürmelerinde, okul başarısının artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Okul yöneticileri ve öğretmenler, çocuk ve gençlerin eğitiminin yalnızca okuldaki bölümü ile ilgilenmekle yetinmemeli, aileleri okulun ve eğitim sürecinin bir parçası olarak görmelidirler. Bu bakış açısı ile aileler yalnızca bağışta bulunan, yılda bir kaç kez çocuklarının başarı durumlarını öğrenmek üzere ya da herhangi bir sorun olduğunda okula gelen bireyler olarak değil, aynı amaçla gerçekleştirilmeye çalışan ortaklar olarak görülmelidir.

Aileler ise, okulu yalnızca bir kamu hizmetinin sağlandığı, çocuklarının eğitimini ve başarısını gerçekleştiren, kendilerinin dışında bir kurum olarak görmemeli, önce kendi çocuklarının eğitimine, daha sonra diğer ailelerin çocuklarının başarısını nasıl artırabileceklerine ve son olarak ailelerinden yeterince destek ve yardım alamayan çocukların eğitimine güçleri ölçüsünde katkıda bulunmayı temel bir görev ve sorumluluk olarak görmelidirler. Gerekli eğitim olanaklarından yararlanamayan ve ekonomik yaşamda yer alamayan her bireyin, toplumda çeşitli sorunlar yaşamasına neden olacağı bilinci ile okullar tüm toplumun malı ve tüm öğrenciler kendi ailemizin üyeleri olarak görülmeli ve okullara katılım çabaları artırılmalıdır.

Devlet kaynaklarından eğitime ayrılan payın her geçen gün azaldığı, buna karşın eğitime gereksinim duyan çağ nüfusunun hızla arttığı ülkemizde, ailelerin okulların işlevini yerine getirebilmesi için sağlayacakları ekonomik, toplumsal, kültürel destek ve katkıları büyük önem taşımaktadır.

Boş zamanların bir kısmının okula gelir sağlayıcı etkinliklere ayrılması, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerle özel çalışmalar yapılması, okulun iç ve dış çevre düzenlemesine katkıda bulunulması, özel becerilere sahip velilerin bu becerileri öğrencilere öğretmesi, çeşitli alanlarda uzman olan velilerin toplantı ve konferanslarla öğrenci ve diğer velileri bilgilendirmesi, velilerin ev yaşamlarında okulda kazandırılmaya çalışılan davranışları pekiştirmeleri, okulun ailelerden, ailelerin okuldan beklentilerinin ve sorunların açıkça tartışılması ve son olarak okulun ailelerin de öğrendiği ve öğrettiği bir yer haline gelmesi, okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrencilerin birlikte başarabilecekleri bir amaç olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Burns, Rebecca Crawford. "Parent Involvement: Promises, Problems And Solutions" Parent And Schools: From Visitors To Partners. (Editor: Rebecca Crawford Burns). Washington: National Education Association Of The United States. 1993.
- Finders, Margaret., Cynthia Lewis "Why Some Parents Don't Come To School". Educational Leadership. 51-8 May 1994.
- Galnick, Wendy S., Maria L. Slowiack. "Parents Involvement In Children Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model". Child Development. 65-1. 1994
- Lewis, Anne C. "Changing Views Of Parent Involvement". Phi Delta Kappan. 76-6. 1995.
- Redding, Sam. "Creating School Community Through Parent Involvement". Education Digest. 57-3, November 1991.
- Rosenthal, David M., Julianne Young Sawyers. "Building Successful Home/School Partnership". Childhood Education. 72-4, April 1996.

Eğitim Pazarında Reklam ve İnsan Unsuru

Dr. İlhami FINDIKÇI

Davranış Bilimleri Uzmanı

Kültür Koleji Akademik Destek Genel Müdür Yardımcısı

E-mail: ietempf@superonline.com

Özel öğretim kurumlarının reklam ve tanıtım atağı, eğitim hizmetinin pazarlamasına yönelik ideal tanıtım stratejilerinin yeterince kullanılmadığını göstermektedir. Sağlıklı bir insan kaynakları yönetimi politikası ile olumlu bir kurum imajının oluşturulması, eğitim hizmetinin pazarlamasında kilit noktayı oluşturmaktadır.

Eğitim hizmetlerinin pazarlaması uygulamada yoğun bir rekabet ortamını oluştururken “eğitim” ve “pazarlama” sözcüklerinin yanyana kullanılması alışkanlık değildir. **Eğitim**, en genel anlamı ile kişileri hayata hazırlayan bir süreç, **pazarlama** ise bir ürün ya da hizmetin satışını arttırmaya yönelik bilinçli çabaların tümü biçiminde tarif edilebilir. Eğitim hizmetinde pazarlama ile eğitim ihtiyacı oluşturma ve eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanmayı teşvik etmeye yönelik bilinçli çabalar anlatılmak istenmektedir.

Eğitim ihtiyacının yükselmesi, özel öğretim kurumlarının çoğalmasına ve dolayısıyla rekabete yol açmıştır. Son zamanlarda iyi ve köklü öğretim kuruluşları durumlarını korurken bazıları kapanmakta ya da el değiştirmektedir. Bu gelişmeler, eğitim hizmetinin en iyi biçimde pazarlanması gereğini ortaya koymuştur.

Son birkaç yıldır eğitim hizmetlerinin pazarlanmasına yönelik çalışmalara şahit oluyoruz. Üniversite ve benzeri kamu kuruluşlarının yetişkin eğitime yönelik ilanları hariç tutulursa özellikle, özel okul, dershaneye, dil kursu ve sürücü kurslarının kendi alanlarında yoğun bir rekabet ve pazar paylaşımı yarışına girdikleri gözlenmektedir.

Doğrudan ve Dolaylı Reklam

Bazı özel öğretim kurumları, reklam ve halkla ilişkiler servislerini kurum organizasyonu içinde güçlendirirken bazıları, profesyonel kurumlarla çalışmakta diğer bazıları ise kitle iletişim araçları ile doğrudan bağlantı kurarak reklam verme yolunu tercih etmektedirler. Bu kurumların, pazardan daha fazla pay almaya yönelik çabaları, çoğunlukla somut ve doğrudan reklam mantığının aşamadığı izlenimini vermektedir.

Örneğin yaz ayları boyunca özel öğretim kurumlarının yoğun bir reklam kampanyasına giriştikleri görülmektedir. Genellikle basılı yayınlarda yer alan bu ilanlardaki bilgilerin, kaba bir içerik analizi yapıldığında ağırlıklı olarak şu mesajların verildiği görülmektedir: “Kurum en iyi eğitim kurumu olduğu, eğitim kalitesi, eğitim kadrosunun kalitesi, bilimsel eğitim, yurt dışı ile ilişkiler, kurumun bağlı olduğu üst eğitim organizasyonları, kurumun akademik, kültür ve sanat alanındaki başarıları, bir üst kuruma öğrenci gönderme başarısı vb.” Kısaca kurumlar, **“ben en iyiyim, bana gelin”** mesajını veriyorlar. Oysaki hizmet pazarlamasında **doğrudan tanıtım** yani ürün ya da hizmetin yüceltilmesi yoluyla reklam devrinin sona erdiği ilgili uzmanlarca belirlenmiştir.

Eğitim hizmeti, kola ya da kalem gibi kısa sürede tüketilen bir ürün değildir. Kaldı ki kola ve kalemin reklamı bile artık doğrudan yapılmıyor. Kalem reklamı, kalemin görüntüsünden çok dosta yazılmış bir mektupla, kola için de kola içildikten sonraki (iddia edilen) psikolojik rahatlığın jest ve mimiklerle verilmesi hedefleniyor. Dikkat edilirse burada ürünün dolaylı etkileri verilmek istenmektedir.

Bir hizmet olarak eğitimin pazarlanmasında da dolaylı reklam ve tanıtımın seçilmesi gereklidir. Dolaylı reklam ve tanıtım, **"bizim verdiğimiz hizmet daha iyi"** mantığının aşılmasını gerektirmektedir. **Eğitim kurumunun dolaylı tanıtımı, kurumun felsefesi, hedefleri, kültürü, iklimi ve bunların ortak görüntüsünden oluşan imajı ile doğrudan ilgilidir.** Herşeyden önce kurumun olumlu bir imajının oluşturulması sağlanmalıdır. Eğitim kurumunun, önemli bir eğitim sorununu gündeme getirip tartışmaya aması, panel, konferans vb. etkinlikleri koordine etmesi, yarışmalar, kampanyalar aması, ulusal ya da uluslararası bilimsel araştırmalara, yarışmalara katılması, hedef kitleye yönelik ekstra eğitim hizmetleri (cretsiz ana-baba okulu vb.) sunması, bilimsel yayınlar yapıp okuyuculara ulaştırması, kurumun evre halkına çeşitli eğitim hizmetleri sunması gibi etkinlikler, **dolaylı tanıtım** için akla gelen birkaç örnektir. Dikkat edileceği gibi bu çalışmaların ortak noktası, seçilen etkinliğin ön planda, kurumun ikinci planda olmasıdır. Diğer bir ifade ile kurum, önemli bir etkinliğe imza atarak farklılığını belirtmektedir. Daha da önemlisi "ben iyiyim" dememektedir. Etkinliklerini ortaya koyarak **en iyi-yi seçme şansını hedef kitleye bırakmaktadır.**

Örneğin lkemizin güncel konusu olan 8 yıllık kesintisiz eğitim tartışmaları yoğun biçimde devam ederken birçok özel ğretim kurumunun çarşaf biçiminde ilan ve reklam yapmalarına karşılık sorunun zmne yeterince katkıda bulunmamaları düşündürücüdür. Oysa ki tanıtım amacıyla ilanların yerine 8 yıllık eğitimi, gündeme getirildiği, tartışıldığı ve üzüm önerilerinin üretildiği akademik ortamların hazırlanması çok daha etkili olabilir. Kısacası zel ğretim kurumları esasen akademik bir konu olan 8 yıllık eğitim için gerek kendi hedef kitlelerini gerekse kamuoyunu bilgilendirmede yetersiz kalmışlar, sorunun zmne yeterince katkıda bulunamamışlardır.

Eğitim Hizmetinin Pazarlanmasında En nemli Tanıtım Unsuru: "İnsan"

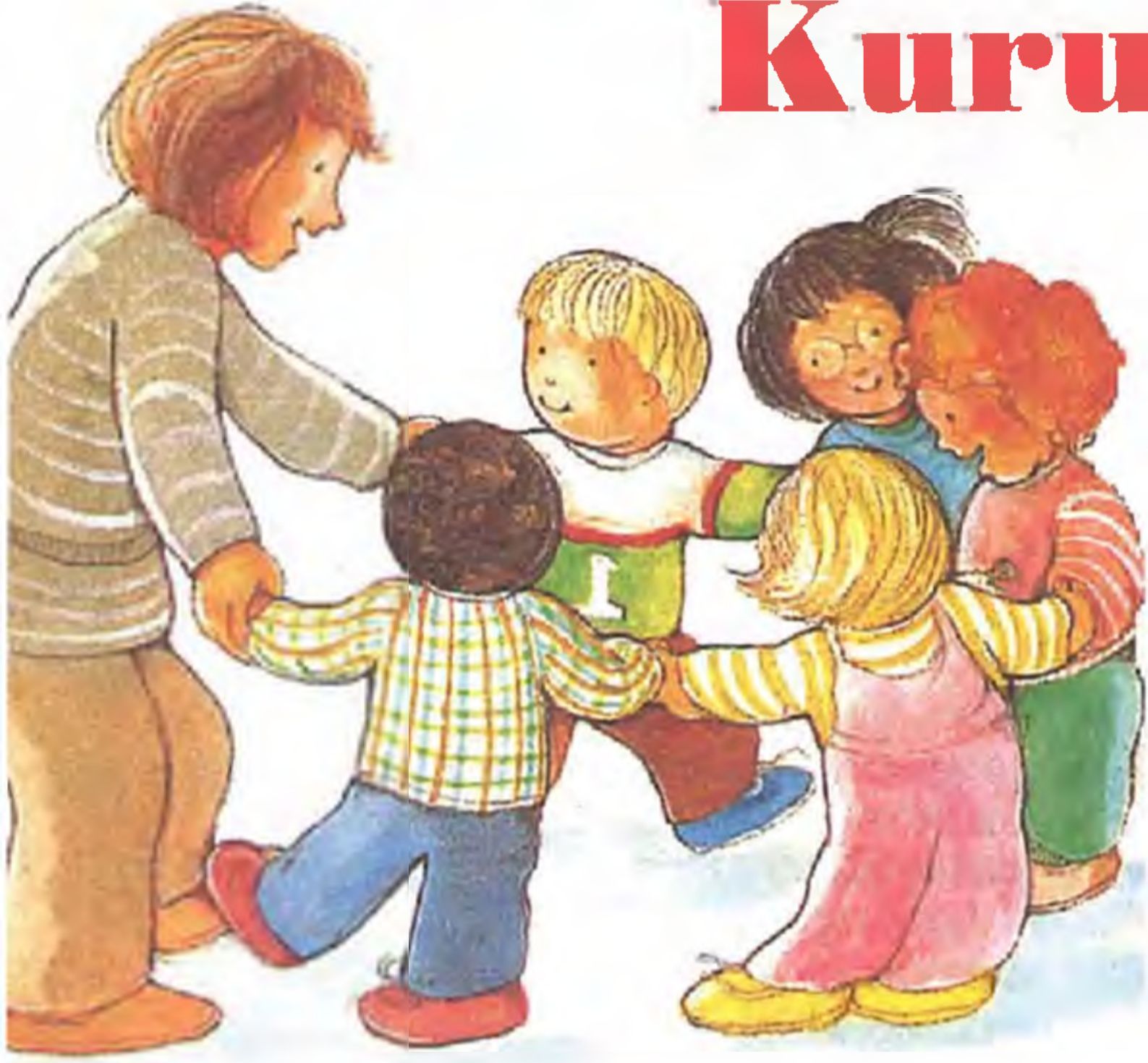
Dolaylı tanıtım için en önemli unsur insandır. Eğitim kurumunun tanıtımı sorunun üzümünde olayı tamamen kurumun dışında düşünmek yanlış olur. Hizmetin reklamında bu hizmeti oluşturan kaynaklardan yararlanılması gereklidir.

Dolayısı ile bir **eğitim kuruluşu için en önemli reklam aracı, kurumun ürünü yani öğrenciler, kurumun tüm çalışanları ve iş ilişkisi olan kurumlardaki insanlardır.** Hangi görevde olursa olsun her çalışanın, hangi aşamada olursa olsun her öğrencinin, kısacası **i müşterilerin** kurumun tanıtım sürecinde çok daha etkili olduğu unutulmamalıdır. Üstelik bu etkinin gücü, günlük ya da haftalık değil, süreklilik arzeder.

Çalışanları, ğrencileri ve işbirliği (iş ilişkisi) halinde bulunduğu insanlar, bir anlamda kurumun iki ayaklı, hareketli, sesli, görüntülü, renkli ve akıllı reklam tabelalarıdır. Eğitim kurumun tanıtımında ve pazarında insan unsurunun önemini gösteren birçok araştırma sonuçları ve yaşanmış örnek olaylar vardır.

Özel okullara ğrenci kayıt ettirme aşamasındaki velilere yönelik çeşitli semtlerde yapılan bir araştırmaya göre, okul tercihinde rol oynayan faktörler şu şekilde sıralanmıştır: – Okulun köklü bir kurum olması, – yabancı dil ğretim düzeyi, – eř dost tavsiyesi, – anadolu lisesi ya da niversiteye ğrenci gönderme başarısı, – ğretim kadrosu, – eve yakınlığı... Bu çalışmada kurumların yaptığı reklam ve tanıtım çalışmaları, tercihte en az etkili olan faktörler arasında yer almıştır. Araştırma sırasında yapılan birebir görüşmelerde eř dost tavsiyesinin ve özellikle eğitim kurumuna halen devam eden ğrenci veya orada çalışan personelin fistı gazetesi yoluyla dilden dile dolaşan sözlerinin, çok daha etkili olduğu belirlenmiştir.

Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Personel

Prof. Dr. Nezahat SEÇKİN
Araş. Gör. Gürcü KOÇ
Gazi Üniv. Mesleki Eğitim
Fakültesi
Eğitim Bilimleri ve Eğitim
Teknolojisi Bölümü

“Çocuğu eğiten kişilerin beceri ve deneyimleri çocuğa verilen eğitimin niteliğini etkilemektedir.”

Okulöncesi eğitim kurumunun programı, fiziksel çevresi, malzemeleri ne kadar kaliteli olursa olsun verilen eğitimin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi ve amaçlarına ulaşması personelin nitelik, nicelik ve bir arada çalışma yeteneğine bağlıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Anaokulu ve Anasınıfı Yönetmeliğine göre okulöncesi eğitim ile ilgili personel şu şekilde nitelenmiştir:

Anaokullarında:

- Müdür
- Müdür yardımcısı
- Öğretmen
- Okul Psikoloğu, Sosyal Hizmetler Uzmanı, Beslenme Uzmanı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Uzmanı
- Memur
- Aşçı
- Hizmetli

Anasınıflarında:

- Öğretmen
- Aşçı
- Hizmetli görev almaktadır (Bahar 1993: 373).

Okulöncesi eğitim kurumunda çocukla sürekli iletişim halinde bulunan ve programın yürütülmesinde en büyük role sahip olan kişi öğretmendir. Bir okulöncesi eğitim kurumu çok iyi dzenlense, çok zengin araç-gereç ve oyuncuğa sahip olsa bile öğretmenin kişiliği, yetenekleri, bilgisi ve meslek sevgisi oranında başarılı olur (Gürkan 1983: 218).

Öğretmen zamanının çoğunu bakım, rehberlik, disiplin, güdüleme, rahatlatma ve oyun yoluyla çocuklarla birlikte geçirir. Bu nedenle öğretmen ve diğer personel okulöncesi eğitim kurumunun da seçiminde düşünülmesi gereken önemli faktörlerdir.

Çocuğu eğiten kişilerin beceri ve de-

neyimleri çocuğa verilen eğitimin niteliğini etkilemektedir. Eğitim düzeyi daha fazla olan öğretmenler, olmayanlara göre çocuklara karşı daha rahat ve yumuşak davranmakta ve çocuklarla daha çok vakit geçirmektedirler. Berk 1985 yılında yaptığı araştırmasında; eğitilmiş öğretmenlerin çocuklarla ilişkilerde daha az sınırlayıcı ve çocukların kendine güveni için güdüleyici olduklarını bulmuştur (Phillips 1991: 7). Öğretmenlerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının çocuk üzerindeki etkilerine dair araştırmalar da yapılmıştır. Okulöncesi eğitim ve çocuk gelişimi alanında eğitim düzeyi yüksek öğretmenlerin sınıfındaki çocuklar anlama testlerinden daha yüksek puanlar almışlardır. Başka bir araştırmada da eğitim düzeyi yüksek öğretmene sahip çocuklar daha sosyal olarak değerlendirilmiş ve ilkokulda arkadaşları tarafından daha çok sevilmişlerdir (Research Into Action 1993: 67).

Okulöncesi eğitim öğretmeni teorik, pratik ve felsefi yönlerden çocuk gelişimi genel bilgilerine sahip olmalıdır. Okulöncesi eğitim öğretmenin 4 yıllık bir üniversite eğitimi almış olması gerekir. Çünkü okulöncesi eğitim, insan yaşamının en önemli ve kritik dönemidir.

Öğretmen herşeyden önce çocukları ve mesleğini sevmeli, çocukları birer "birey" olarak kabul etmeli, eğitimi de bu bireyin gelişmesini etkileyecek bir rehberlik olarak düşünmelidir (Üstünoğlu 1993: 8). İyi bir öğretmen kendine güvenir ve sorumluluklarını yerine getirmeye hazırdır. Mesleğinin önemli olduğuna ve okulöncesi eğitimin çocukların ilerideki yaşamlarına olan etkisine inanmalıdır.

Atkins (1992: 26) okulöncesi eğitim öğretmenin rolü şu şekilde sıralanmıştır:

- Yönlendirici ve kolaylaştırıcı
- Malzemeleri seçen ve çevreyi hazırlayan
- Katılımı teşvik eden ve her çocuğa uygun etkinlik düzenleyen
- Disiplin için olumlu bir model olan
- Uygun davranışları teşvik eden
- Anlamlı öğrenmeler hazırlayan, çocukları canlandıran
- Kurumun ve malzemenin kullanı-

mında örnek olan

- İyi etkileşimde bulunan, çocukların dili iyi kullanmalarında örnek olan
- Çocukların ilerlemelerinden bahsederek aile-çocuk ilişkisini destekleyen, aileyi çocuğun ilerlemesini öğretmene bildirmede cesaretlendiren, bireysel farklılıklara saygı duyan, ihtiyaç halinde problem çözümüne yardımcı olan
- Değişik öğretim metodları kullanan.

Okuldaki çocuk - öğretmen oranı da önemlidir. Bu yaşta çocuklar kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olacak, dilini kullanması için pratik yapacak yeterli sayıda yetişkine ihtiyaç duyarlar. Uygun oran, öğretmenin çocuklarla iletişim kurmasına, etkinliklere katılmasına ve gözlem yapmasına olanak sağlamaktadır.

Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin eğitilmiş ve tecrübeli olması önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin çeşitli etkinlik ve malzemeyi kullanabilmesi için çocukların nasıl öğrendiğini bilmesi gerekmektedir. Öğretmen ve yardımcısı şu konularda bilgi sahibi olmalıdır:

- Çocuk gelişimi
 - Gözlem
 - Fiziksel gelişim ve çocuk sağlığını koruma
 - Bilişsel gelişimi oyun yoluyla öğrenme
 - Duygusal gelişim
 - Sosyal ilişkiler (Cleave ve Brown 1992: 195).
- Öğretmen bedensel ve ruhsal olarak

Okulöncesi çocuğu, kendisini güvende hissetmesine yardımcı olacak, dilini kullanması için pratik yapacak yeterli sayıda yetişkine ihtiyaç duyar.

sağlıklı, enerjik, kolayca yorulmayan, hareket etmeyi seven bir kişi olmalıdır. Bi-reysel olarak her çocuğu gözleme yete-neği hareket gerektirmektedir. Ayrıca öğ-retmen ve yardımcısı neşeli, güvenilir, esnek, coşkulu, yenilikçi ve becerikli bir kişiliğe sahip insanlardır.

Öğretmen yaratıcı olduğu gibi çocuk-ları yaratıcılığa güdüleyecek olanakları da hazırlamalıdır; çocuklarla olmaktan hoşlanmalı ve çocukların ihtiyaçlarına karşı duyarlı; dikkatli olmalı, sınıftaki her çocuğu aynı anda görebilmelidir.

Öğretmen çocuklar için sakin ve hu-zurlu bir çevre sağlamalı. Bu çevrenin sağlanmasında bilgi-tecrübe-araç-gereç yanında öğretmenin kişilik özellikleri de önemlidir (Ülküer 1987:36).

Öğretmen çocuklarla içten ve samimi ilişkiler kurar ve çocukların konuşmalarını dinler. Çocukların sorularını içtenlikle ve güzel bir Türkçe ile cevaplar. Çocuk-lara dilini kullanma ve kendini ifade et-me konularında örnektir. Öğretmen çocuklarla bebekçe konuşmaz, kelimeleri tam ve doğru vurguda kullanmaya çalışır. Öğretmen küçük çocuklarla bile sohbet eder. Öğretmenle konuşmak çocuğa sadece yeni fikirler ve beceriler öğretmekle kalmaz; öğretmenin kendisine olan ilgisini bilmesini de sağlar (Anderson ve Stone 1982:41). Bir kaza veya acil durumda soğukkanlılıkla ne yapacağını bilen öğretmenin sınıftan çıkması gerekebileceği için muhakkak bir yardımcısı olmalıdır.

Öğretmen çocuğun oyun arkadaşıdır. Oyun çocuk için en doğal ve zengin öğrenme ortamıdır. Oyun arkadaşı ise en içten duygularını paylaştığı, en sadık dos-

tudur. Çocukların kendilerini en mutlu hissettikleri anların oyun zamanları olduğu gözlenmiştir. Oyun ortamı istenilen amaçlara ulaşmak için kaçınılmaz bir fırsattır. Öğretmen oyun sırasında çocukların yanında oturur ve oyunun bir üyesidir (Tuğrul 1993:292).

Oyun çocukların keşif yapmasına izin verirken, aynı zamanda riske atılmasına ve hata yapmasına da izin vermektedir; sınıflama, gruplara ayırma, farkı görme becerilerini geliştirir. Oyun, çocukların sosyalleşmesine yardım eder ve duygularını ifade etmelerine olanak sağlar. Oyunu yönlendiren çocuk kendi kararlarını vermeyi öğrenir. Oyun problem çözme, dikkat, mantık, neden-sonuç ilişkileri kurmaya yardımcı olur. Çocukların özel ihtiyaçlarını anlamak için oldukça uygun bir etkinliktir. Bu nedenlerle oyun iyi bir öğretmenin plânlarında sık sık yer almalı.

Öğretmen etkinliklere çocuklarla beraber katılır. Basit bir görev vererek çocuğun kendini değerli hissetmesini sağlayabilir. Fikirleri ve çalışmalarını gruba, sınıfa ve aileye katılması bazen liderlik görevini üstlenmesi için öğretmen çocuğu teşvik eder. Çocuk birden fazla etkinliği seçebilmelidir. Bunun için öğretmen sınıfta her çocuğa yetecek ve zengin yaşantılar sağlayacak malzeme bulundurur. Mümkün olduğu sürece öğretmen çocuğun kendi problemini çözmesine izin verir ve ona sadece ihtiyacı olduğunda yardım eder (Anderson ve Stone 1982:41-42).

Model olma çocuk eğitiminde önemli bir yöntemdir. Öğretmen düzenli, temiz görünümlüdür ve giyimine özen gösterir. Konuşmasından, davranışlarına, temizlik alışkanlıklarından diğer personelle olan ilişkilerine kadar her şeye dikkat eder. Çünkü bu dönemde çocuklar gördükleri her şeyi alırlar ve çok çabuk taklit ederler.

Öğretmenler anne-babadan sonra çocukların en çok iletişim kurdukları ve hayranlık duydukları kişilerdir. Özellikle kişilik gelişimi ve cinsel kimliğe ait rollerin belirginleşmesi açısından hassas bir dönem yaşayan çocuk için bu dönemdeki modellerin etkisi oldukça fazladır, bu nedenle erkek modeline duyuru-

lan gereksinimin okulöncesi eğitim kurumunda erkek öğretmenle desteklenmesi önerilmektedir (Tuğrul 1993:292).

Okulöncesi eğitimcilerine göre, kaliteli bir okulöncesi eğitim kurumunun en önemli belirleyicilerinden biri çocuk ve yetişkin arasındaki ilişkidir. Pek çok uzman çocuklar için neyin yapıldığının değil nasıl yapıldığının daha önemli olduğunu belirtmektedirler (CAP 4 1983:47). İyi bir kurumda personel çocukla sık sık iletişim kurar. İlişkiler sıcak ve saygılıdır. Öğretmen çocukla göz seviyesinde durarak ve duygularını onunla konuşarak, onu tutarak, gülümseyerek ve ona dokunarak ifade eder.

Bir kurumun başarısı grubun birlikte iyi çalışmasına, bireyler arası ilişkilere ve grup arasındaki işbirliğine bağlıdır. Personel esnek, sabırlı ve en önemlisi birbirini destekleyici davranmalıdır. Personel arasındaki işbirliği ve güven programa, günlük uygulamalara ve etkinliklere yansır. Kurumdaki önemli problemler hep beraber tartışılarak, ilgili herkesin fikri alınarak çözümlenir. Görevler eşit olarak dağıtılır.

Okulöncesi dönemde çocuklar yönlendirilmeye ihtiyaç duyarlar. Hiçbir kuralın ve yönlendirmenin olmadığı ortamda çocuklar nasıl davranacaklarını bilemeyeceklerinden aşırı davranışlara kaçabilirler. Bu nedenle öğretmen çocukların anlayacağı kurallar koyar ve uygular; katı bir disiplin anlayışına kaçmaksızın sınıf düzenini sağlar. Öğretmen ayrıca hangi kuralın neden konulduğunu açıklar ve sınırları belirtir.

Konulan kurallar her zaman ve herkes için geçerlidir. İyi bir kurumda kuralın olmasının yanında dayağa ve küçük düşürücü, korkutucu disiplin uygulamalarına yer verilmez. Öğretmen çocuklarda suçluluk duyguları ve anlamsız korkular uyandırmaktan kaçınır. Yetersiz tehdit ve cezalara başvurmaz, çocuklara küsmez (Üstünoğlu 1993: 9). Öğretmen ve diğer personel çocukların diğerlerinin haklarını ve duygularını düşünmesine, sıraya girme, paylaşma becerilerinin gelişmesine aynı zamanda gerektiğinde kendi haklarını korumayı öğrenmesine yardımcı olur.

Öğretmen çocukların başarılarıyla övünür, zayıf yönlerini vurgulamaktan, arkadaşları önünde küçük düşürmekten ve çocukları birbirleriyle karşılaştırmaktan çekinir (UMI 1983: 30).

Okulöncesi eğitim kurumları en çok personel değiştiren kurumlar arasında yer almaktadır. Bunun sonucunda kurumlar deneyimli personeli kaybedip yeni personel almak zorunda kalmaktadırlar. Oysa ki okulöncesi eğitimde personelin sürekliliği de kalite göstergelerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Ama personel değişimi kaçınılmaz olduğundan yeni personelin kuruma uyumu önem kazanır.

Yeni personel; kurumun amaçları ve felsefesi, acil durum yönetmelikleri, özel çocukların ihtiyaçları, sınıf yönetim rehberi ve teknikleri ile günlük etkinlik planı konularında yetiştirilmelidir (Colbert 1993: 2-3; CAP 3 1983: 57).

Çevreyi ve programı planlamak, sahip olunan yardımcılarını hesaba katmak öğretmenin zamanını nerede geçireceğini bilmesini sağlar. Etkinliklere ayrılan zaman çocuklarla beraber planlanabilir. Öğretmen ilgi görmeyen köşeleri saptar. Ayrıca çekingen çocukları etkinliklere katmak için gerekli düzenlemelere gider.

İyi bir öğretmen ailenin çocuğun yaşamındaki önemini bilir. Çocuklara iyi bir bakım ve eğitim vermek için ailenin ihtiyaçları, ilgileri ve isteklerini dikkate alır. İyi bir okulda aileye sadece çocuğuyla ilgili bilgi verilip ailenin de kurumla çocuğu hakkında iletişim kurması yeterli değildir. İyi bir okulda aile aktif katılımcıdır ve kurum tarafından istekle karşılanır (CAP 3 1983: 57).

Aile ve personel birbirine karşı saygı duymalıdır. Bunun için öğretmen ailenin okulda etkinliklere katılması için olanaklar sağlamanın yanında ailenin evde çocuğuyla oynayabileceği etkinlikler ve malzemeler de önermelidir. Öğretmen ailenin çocuğunun gelişimi hakkındaki ilgisine karşı duyarlıdır.

Çocuklar arasındaki etkileşimin niteliği bir okulöncesi eğitim kurumunu de-

"Okulöncesi eğitimcilerine göre, kaliteli bir okulöncesi eğitim kurumunun en önemli belirleyicilerinden biri çocuk ve yetişkin arasındaki ilişkidir."

gerlendirmede önemlidir. Çocuklar birbirlerinden öğrenirler. İyi bir kurumda çocuklar rahat, sakin, mutludurlar ve oyunlara katılırlar. Öğretmen de çocuklar arasında etkileşimi sağlayacak ortamı yaratır (Mallory, Çev. Öztaş ve Gülten 1989: 88).

Öğretmen sınıfta işbirliğini sağlayıcı etkinlikler plânlar. Paylaşımı sağlamak için oyuncak sayısı azaltılabilir. Çocukların birlikte olmaktan zevk alacağı ve paylaşmayı gerektiren grup etkinlikleri çocuklar arasındaki ilişkileri geliştirir.

Öğretmen ve yardımcısı kendini geliştirmeye isteklidir; alanındaki gelişmelerden ve araştırmaların ortaya koyduğu yeniliklerden haberdardır ve kendini sürekli yetiştirmeye ilgi duyar. Alanında okur ve toplantılara katılır (UMI 1983: 28-29).

Öğretmenin iyi bir gözlemci olması gerekir. Öğretmen ya doğal bir ortamda herhangi bir düzenleme yapmadan mevcut durumdaki davranışları gözler ya da bazı özel davranışların saptanması için bir ortam yapılandırarak gözlemini gerçekleştirir. Her iki durumda da gözlem, eğitimciler için değerli ipuçları vermektedir (Tuğrul 1993: 293). Gözlem ve kayıt yöntemleri her çocuk için kullanılır. Gözlem bir süreçtir ve yıl boyunca çocuğun davranışları gözlenerek gerçekleştirilir. Çocuğun seviyesini bilme öğretmene sadece çocuğun gelecek ilerleme ve gelişimiyle ilgili plân yapması için gerekli bilgileri vermekle kalmaz aynı zamanda çocukların fiziksel sağlık, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini anlamak için de kritik bir öneme sahiptir.

Öğretmenin gözlem yapmak için ayrı bir zamana ihtiyacı yoktur. Ama belirli etkinliklerde birkaç çocuk seçip onları gözleyebilir. Bunu yapabilmesi için sınıfta bir yardımcıya ihtiyacı vardır.

Gözlem şu amaçlarla yapılır:

- Çocukların ilgilerini, ihtiyaçlarını, tercihlerini, zorlandıkları şeyleri saptamak
- Her çocuğa eşit öğrenme çevresi

yaratıldığına emin olmak için

- İhtiyaç duyulduğunda rehberlik ve destek sağlamak için
- Ailelere temel bilgi sağlamak için (Cleave ve Brown 1992: 118-120).

Gözlenen davranışı anlamlı kılmak için kayıt etmek gerekir. Olayın kısa bir özeti yorum katmaksızın yazılır. Öğretmen her çocuk için bir dosya oluşturur. Gözlediği tüm belgeleri kaydederek kalıcılığını sağlar. Çocuğun geçirdiği aşamaları tespit etmek, davranış değişikliğini takip etmek için gözlem bilgilerine ve bunların kaydedilmesine gerek duyulur. İyi bir öğretmen bu sorumluluğunu etkili bir şekilde yerine getirirken sadece olumsuz değil vurgulanması gereken olumlu davranışları da kaydeder.

Çocuklar için hazırlanan bir dosyada çocukların fiziksel, sosyal, duygusal gelişimi çeşitli etkinlik alanlarındaki başarıları, davranışları, sağlığı, özel yetenekleri ve ihtiyaçları ile öğretmenin ilgili bulunduğu diğer konular yer alabilir. Genelde dosyada saklananlar kâğıt üzerine yapılmış ve kolay saklanabilir etkinliklerdir. Ama aynı zamanda bir kâğıt işinin bir müzikal buluş, bir hikâyeye katkıda bulunan fikir, yaratılan bir oyun ya da bir inşaattan daha değerli bulunması söz konusu olabilir. Böyle değerli etkinliklerin yok olmaması için öğretmen fotoğraf çekerek yapılan işi kısaca özetleyebilir.

Öğretmen ayrıca iyi bir mizah duygusuna sahip olup, güçlüklerden yılmayan problem çözmekten hoşlanan, kendiliğinden davranışı taklitçiliğe tercih eden ve çok küçük de olsa ilerlemeyi görebilen kişidir (Oktay 1990: 17).

Okulöncesi eğitim kurumunun yöneticisi okulöncesi dönemdeki çocuklarla çalışmak için öğretmenlik lisansına ve deneyime sahip olmalıdır. Okulöncesi eğitim kurumları zorunlu öğrenim çağına kadar olan çocukların çeşitli gelişimlerini desteklemeyi üstlendiklerinden bu kurumun yöneticilerine, diğer kurum yöneticilerinden daha farklı ve önemli görevler düşmektedir. Bu yüzden yöneticinin çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitim almış olması gerekir (Yalçınkaya 1990: 56).

"National Day Care Study, 1979 yılında yaptığı bir araştırmada personelin çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitilmiş olmasının çocuk üzerinde olumlu gelişmelere yol açtığını belirtmiştir."

Okulöncesi eğitim personelinin birisi de öğretmen yardımcısıdır. Yardımcılar en az lise mezunu olmalıdır. Seçilen personel çocuklarla çalışmaya ilgi göstermeli ya da bu konuda deneyimi olmalıdır.

Öğretmen yardımcısı öğretmenin görevini etkili bir şekilde yerine getirmeye önemli bir rol oynamaktadır. Öğretmen yardımcısı olarak; Kız Meslek Lisesi mezunları, anaokulu öğretmenliği ön lisans mezunları, okulöncesi eğitime ilgi duyan genç ve yetişkinler, üniversite mezunları ve anne-babalardan yararlanılabilir. Türkiye'de öğretmen yardımcılığı yaygın değildir. Öğretmen yardımcısı hizmet-öncesi ya da hizmet-içi kurslarla yetiştirilebilirler (Gürkan 1983: 222).

Okulöncesi eğitim kurumlarında sık rastlanan personelden bir diğeri de bakıcı annedir. Bakıcı anneler çocuklarla sıkı bir ilişki içindedir. Bu yüzden bakıcı anneler özenle seçilir. Göreve başlamadan önce bakıcı annelere okulöncesi eğitimin önemi, kendi sorumlulukları, çocuk gelişimi ile ilgili temel bilgiler hakkında kurslar düzenlenmelidir.

Sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimi uzmanı, beslenme uzmanının okulöncesi eğitim ile çocuk gelişimi konularında hizmet-öncesi ve hizmet-içi eğitimle yetiştirilmeleri gerekir.

Baykan ve arkadaşlarının 1991'de Türkiye çapında yaptıkları bir araştırmada okulöncesi eğitim kurumunda görevli personelin durumu değerlendirilmiştir. Araştırmada yer alan 442 kurumun yönetici ve eğitimcilerinin eğitim düzeyleri incelendiğinde 429 yöneticinin %17.72'sinin alanla ilgisi olmayan bir yüksek öğretim kurumundan mezun; %16.32'sinin ilkökul öğretmeni; %10.72'sinin çocuk gelişimi ve eğitimi lisans mezunu; %9'unun anaokulu öğretmenliği ön lisans mezunu ve diğerlerinin sosyal hizmetler, psikolojik danışma ve diğer branşlardan mezun oldukları bulunmuştur. 1414 öğretmenin %34.72'si Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi Bölümü mezunları; %21.50'si anaokulu öğretmenliği ön lisans mezunudur. Diğer

personelin Türkiye çapında dağılımı ise şöyledir. En çok bakıcı anne (%22.04); bunu ahçı (%17.14); idari hizmetli (%14.23); şoför (%8.81) ve doktor (%5.63) izlemektedir. Müzik, resim, yabancı dil, beden eğitimi alanlarında yarım zamanlı olarak çalışan öğretmenlerin de bulunduğu saptanmıştır (Baykan ve diğerleri 1993: 54-55)

National Day Care Study 1979 yılında yaptığı bir araştırmada personelin çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitilmiş olmasının çocuk üzerinde olumlu gelişmelere yol açtığını belirtmiştir (CAP 3 1983: 56). Bir okulöncesi eğitim kurumunda öğretmenler ve yönetici çocuk gelişimi ve eğitimi üniversite mezunu, diğer personel ise çocuklarla çalışmaya istekli ve bu konuda deneyimli kişilerden oluşmalıdır.

KAYNAKLAR

- ANDERSON, N. and K. STONE, 1982 "Policy and Education Standards: Guidelines for Child Care Providers, Preschool Programs, and Parents" Utah State Board of Educ. Apr. ED 220217
- ATKINS, S. A., June 1992 "Literacy, A Family Affair Parents, Infants, Toddlers: A Literacy Model Handbook" Montana State Dept. of Public Instruction ED 358911
- BAHAR, Münevver 1993 "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim" 9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara 373-376
- BAYKAN, S. ve E. ÖMEROĞLU 1993 "Türkiye'de Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Durum Tespit Araştırması Sonuçları" MEB Okulöncesi Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara: 52-57
- CAP 3 1983 "Three Components of High-Quality Early Childhood Programs: Administration, Staff Qualifications and Development, and Staff-Parent Interaction" Young Children, July 53-57
- CAP 4 1983 "Four Components of High-Quality Early Childhood Programs: Staff-Child Interaction, Child-Child Interaction, Curriculum and"
- CLEAVE, S. ve S. BROWN 1992 Early to School NFER / Routledge.
- COLBERT, Ronald P. 1993 "How to Pick a Special day Care Center" Fitchburg State College, Spring, ED 363-448 Evaluation" Young Children, Sept. 46-52
- GÜRKAN, Tanju 1983 "Okulöncesi Bakım ve Eğitim Personelinin Yetiştirilmesi" Okulöncesi Eğitim ve Sorunları, TED Yayınları, 215-237
- OKTAY, Ayta 1991 "Okulöncesi Öğretmenin Özellikleri ve Öğretmen Yetiştirme" 7. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Eskişehir, 55-60.
- PHILLIPS, Deborah A. 1991 Quality in Child Care: What Does Research Tell Us? Research Monographs of the NAEYC Vol. 1
- Research Into Action 1993 "The Effects of Group Size, Ratios and Staff Training on Child Care Quality" Young Children, Jan., 65-67
- TUĞRUL, Belma 1993 "Okulöncesi Dönemde Etkin Öğretmen Modeli" 9. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara 291-297
- UMI 1983 "How to Choose a Good Early Childhood Program" Young Children Now, 28-32.
- ÜLKÜER, Nurper S. 1987 "Okulöncesi Eğitimde Öğretmenin Rolü" 5. YA-PA Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Antalya: 35-43
- ÜSTUNOĞLU, Ulku 1993 "Okulöncesi Öğretmenin Nitelikleri" Çağdaş Eğitim, Sayı: 184, 8-11.
- YALÇINKAYA, Münevver 1990 "Okulöncesi Eğitimde Yönetici ve Önemi" Çağdaş Eğitim, Ocak, Sayı: 151, 16-21.

Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasına İlişkin Taslağa Yönelik Düşünceler

Doç. Dr. Mustafa YILMAN
DEÜ Buca Eğitim Fak. Öğr. Üyesi

Önümüzdeki 2000'li yılların yaratıcı, üretici, demokratik ülkü ve değerlerle donatılmış kuşaklarını yetiştirecek öğretmenlerin eğitimi, üzerinde asıl durulması gereken nokta olup, bunun için gerekli bilimsel, sosyal, kültürel ve eğitsel ortamın yaratılması zorunluluğunun asla gözden kaçırılmaması büyük önem taşımaktadır.

Yüksek öğretim (YÖK) Kuruluna ait olduğu ileri sürülen, ancak resmi yazı niteliği taşımayan ve ilgili kurumca yalanlanmayan bir öğretmen eğitimini öngören yapılanma önerisi, taslağı, öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının önüne getirilmiş bulunmaktadır. Önce taslak ya da öneri, hazırlanış ve sunuş biçimi ile aslen üniversite bir kuruma ve bilim adamına yaraşır özellikleri taşımamaktadır.

1- Bir toplum ve onun geleceği için yamsal bir değer taşıyan böylesine önemli bir konunun bilim adamı ve kurumu imajıyla asla bağdaştırılmayacak bir yöntemle, yeterli bir araştırma ve tartışma yapılmadan, getirisi ve götürüsü geniş bir platformda değerlendirilmeden empoze edilmeye çalışılması, bilim adına son derece üzücüdür ve demokrat üniversite kavramıyla tam bir çelişki oluşturmaktadır.

2- Yeni yapılanma taslağı, özerk üniversite kavram ve uygulamasına karşıdır. Çünkü bilim çevrelerince en fazla dile getirilen kamuoyu ve politik çevrelere karşı, söylemlerle dile getirilen düşünceler, ortaya konulan eylemle tam bir çeliş-

ki oluşturmaktadır. Üniversite özerkliği tasarısı ile bir anlamda de facto bir biçimde rafa kaldırılmakta, 150 yıla varan onca kazanım, bilgi ve deneyim gözardı edilmektedir.

3- Model Tasarısı kim veya kimler tarafından hazırlanıp sunulduğu, modeli hazırlayanların kimlerden ve alanlarının ne olduğu, böylesine önemli bir çalışmanın, son anlara kadar konunun uzmanları ve kamuoyundan gizlenmesi ilginçtir.

4- Tarihi bir perspektif içinden bakıldığında tasarısı model; eğitim fakültelerini, öğretmen eğitimini, yapısal olarak 1980'lerin eğitim enstitülerinin çok gerisinde bir düzey ve kaliteye götürmekte, eğitim fakültelerinin en büyük zaafı olan mesleki ruhu ve heyecanı tümünden dışlamaktadır. Bu durum akılla, bilimle nasıl bağdaştırılır, açıklanabilir?

5- 2000'li yılların, bilgi toplumunun gerektirdiği her alan ve düzeydeki nitelikli insan gücünü yetiştirecek üstün değerleri kazanmış öğretmenlerin eğitimi, her platform ve fırsatta ısrarla vurgulanmakta, dile getirilmektedir. Bu bağlamda, eği-

tim fakültelerinin, daha açıkçası öğretmen yetiştirmenin, günün değişen koşullarına paralel biçimde yeniden yapılandırılması, öğretmenlik ruhunun, heyecanının, sevgisinin yeniden oluşturulmasına katkı sağlayacak özgün model, öneri ve yaklaşımların, tasarımların oluşturulması zorunlu ve saygıyla karşılanması gereken bir çaba olmalıdır. Bu yöndeki girişimlerin içtenlikle desteklenmesi geleceğin kuşaklarını yetiştirmekten sorumlu herkesin öncelikli görevi olmak gerekir.

6- Her alan ve düzeydeki öğretmenlerin eğitimi başta eğitim fakülteleri olmak üzere tüm öğretmenliğe açık yükseköğretim kurumlarının yeniden yapılandırılması söz konusu olduğunda; bunun: eğitim fakültelerinin mevcut örgüt yapısı aynen korunarak yaşatılması ve gereksinimlere göre plânlanması zorunludur:

- A- Temeleğitim/İlköğretim (Sınıf, Türkçe, Sosyal, Fen, Matematik öğretmenliği)
- B- Özel eğitim (üstün zekâlı, zihin, işitme, görme, gök engelli öğretmenliği)
- C- Eğitim Bilimleri (PDR, EPÖ, PG, ÖD, OÖE)
- D- Sosyal Bilimler (Türkdili ve Edebiyatı, Coğrafya, Tarih)
- E- Yabancı Diller (İNG, FR, ALM)
- F- Güzel Sanatlar (Müzik, Resim öğretmenliği)
- G- Beden Eğitimi (Beden eğitimi öğretmenliği)
- H- Fen Bilimleri (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji öğretmenliği) bölümleriyle eğitim fakülteleri daha güçlendirilerek toplumun ve çağın gerçeklerine cevap verecek bir konuma getirilmelidir.

7- Temel-eğitim, özel eğitim ve eğitim bilimleri; tek bir bölüm olarak yapılandırılarak, böylece bina, öğretim elemanı araç ve gereç yönünden ekonomi ve işbirliği sağlamalı, kaynak ve güçbirliği gerçekleştirilmelidir.

8- Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim, Fen ve Edebiyat, İlâhiyat ve Diğer fakülteler varlıklarını koruyarak bilim ve mesleki düzeyleri yükseltmeli, aşamalı olarak bunların mezunları ortak (Zihin/Kişi-

lik/Genel Kültür Ölçümlü Bir Sınavla) değerlendirilerek, her yıl ilgili alan öğretmen gereksinimleri ölçüt alınarak belli bir puan barajını aşabilenler, eğitim bilimleri bölümlerinin organizasyon, gözetim ve denetimi altında, iki yarıyıl kuramsal ve bir yarıyıl uygulamalı mesleki eğitime (Tezsiz Master Programı) alınmalıdır. Bunda başarı gösterenlere "Öğretmenlik Yetki Belgesi" verilerek (Ortaöğretim/Lise/9-11) yapmaları sağlanmalıdır. Aynı zamanda anılan dallarda tezli yüksek lisans programları sürdürülmeli. Ancak bunlar da aynı Tezsiz Master/Pedagojik Formasyon eğitimine katılmalıdırlar.

9- Bu yapılanma ile öğretmenliğe yönelik tüm fakülteler, üniversiteler arasında bir yarış başlayacak, YÖK tarafından gerçekleştirilecek sınavda başarılı olmak, kendi öğrencilerinin öğretmen olmalarını sağlamak amacıyla gerek öğretim elemanları, gerekse öğrenciler motive edilecek, ortaöğretim/lise öğretmenlerinin düzeyi yükselbilecek, kısa sürede ortaöğretimde yüksek lisans hatta doktora düzeyinde eğitim almış öğretmenler görülebilecektir.

10- YÖK'e atfedilen model, tasarımın:

a- Ülke gerçekleriyle ilgisi kurulamamaktadır.

b- En önemlisi sözü edilen yeni yapılanmayı işletecek akademik personel, öğretim elemanı hem sayı, hem nitelik açısından bunu gerçekleştirebilecek durumda değildir. Yeni yapılanma doğrultusunda yetişmiş nitelikli öğretim elemanı yok denecek kadar azdır. Oysa nitelikli öğretmeni, ancak nitelikli (bilgili, deneyimli) öğretim elemanları yetiştirebilir. Oysa getirilen alanlar son derece özel bilgi, beceri ve deneyim isteyen teknik alanlardır.

c- Eğitim fakültelerini, ortaöğretim/lise alan öğretmenliği dışına taşımak, kendilerini bilimsel/kuramsal araştırmalardan soyutlayarak sadece uygulamaya yönlendirmek, araştırma ile öğretimi/uygulamaya ayırmak gerçekçi, geçerli ve bilimsel bir yaklaşım değildir. 1980 öncesi öğretmen yetiştiren kurumların

"... öğretmen yetiştirmenin, günün değişen koşullarına paralel biçimde yeniden yapılandırılması, öğretmenlik ruhunun ve heyecanının yeniden oluşturulması gereklidir."

en fazla eleştirilen yönü, bilimsel araştırmaya kapalı olmalarıdır. Eğitim fakültelerini 15 yıl sonra yeniden yalnızca uygulayıcı duruma getirmek, öğretmen eğitiminin kalitesini düşürmekten başka bir sonuç getirmez.

d- Tasarıda öngörülen yan alan öğretmenliği, eski iki ve üç yıllık eğitim enstitülerinde, yeterli alan öğretmenlerinin yetiştiremediği (1940-1980) yıllarda uygulanmış sanıldığı kadar yarar sağlamamış ve sonunda terkedilmiş geçici bir yöntemdir. Biz bunun yerine, bilgi toplumuna uygun, bir ya da iki yıl süren komşu disiplinlere yönelik "SERTİFİKA" programını daha çağdaş ve akılcı buluyoruz. Bu program en az 2-3 komşu disiplini içeren ve anadala paralel giden bir yöntemle gerçekleştirilebilir. Böylece öğretmen adayları belli bir alanda derinlemesine bilgi kazanırken komşu disiplinler hakkında bilgilenmiş olur.

e- Ortaöğretim/lise alan öğretmenliğini lisanüstü düzeye çekebilme ve gerçekten kaliteli bir eğitim verebilmek için, ivedi olarak ülke düzeyinde, halen yürütülmekte olan tüm yüksek lisans ve doktora ders ve tez konularının yeni yapılanmanın gerektirdiği nitelikli öğretim elemanı ihtiyacını karşılayacak şekilde düzenlemesi için gerekli önlemler alınmalı, üniversiteler bu yönde yönlendirilmelidir. İlk iş olarak da temeleğitim/ilköğretim üzerine yüksek lisans ya da doktora düzeyinde araştırma yapmış veya yapmakta olanların buralarda görevlendirilmeleri yoluna gidilmelidir.

11- Türkçe öğretmenliğinin diğer alanlara yan alan olarak ders vermesi onun ayrı bir bölüm şeklinde yapılandırılmasını gerektirmez. Türkçe öğretmenliğinin Temel Eğitim içinde oluşturulması, onun başka bölümlere hizmet vermesine engel olmaz. Gereksiz yere bölüm sayısını artırır.

12- Sınıf/Temel eğitim branş öğretmenliğinde TÜRKÇE, bilgisayar zorunlu, müzik, resim-iş ve beden eğitimi ise seçmeli alan olarak yer almalıdır. Nitekim çok yetenekli olduğu halde ÖSS ve ÖSY

sınav sistemi sonucu farklı alanlarda öğrenim görmek zorunda kalan öğrenciler değerlendirilmemektedir.

13- Temel eğitim branş öğretmenliği (6-8) programlarında öğrencilerin seçme hakları kısıtlanmamalı, öğrenciler, ikinci (yan) alan olarak hangi alana yetenekli ise, ilgi duyuyorsa bunu kendileri belirleyip seçmelidir. Burada zorunlu seçmeli uygulaması, seçmeli kavramına ters düşmektedir.

14- TE branş öğretmenliği programında (6-8) ki alan derslerinin başka bir fakülteden alınması amaç, öğretim elemanı davranışı, uygulanabilme bakımından olası görünmemektedir. Öğretimde birlik, bütünlük içerik kadar önemlidir.

15- Yabancı dil, Güzel Sanatlar, Beden eğitimi alanında hem lisans hem de yüksek lisans düzeyinde (diğer alanlarda olduğu gibi) öğretmen yetiştirme gereklidir. Bugüne değin kendilerine öğretmenlik hakkı tanımayan (formasyon almadan) söz konusu alan mezunlarının tezsiz master programına alınmasıyla sorun çözümlenebilir. Bunların tezsiz master programı dışında tutulması, yeni yaklaşımın amaç ve felsefesine uygun değildir. Sistem kavramıyla çelişir.

16- Kâğıt üzerinde oluşturulan alan fakültesi ile eğitim fakültelerince ortak yürütülmesi öngörülen sözde birleştirilmiş lisans artı tezsiz yüksek lisans programının yürütülmesi pratik olmadığı sistemi karıştırmaktan öteye bir fayda sağlamaz ve asla amaca hizmet eder nitelikte değildir. Çünkü bunun alt-yapısı olan finansman, bina, öğretim elemanı program vb. nin oluşturulması çok zaman alır ve güçtür.

17- Tezsiz master programı açmak için yeterli kapasiteye sahip olup olmanın ölçütleri belli olmadığından bunda ciddi sorunlar oluşabilir ve uygulaması zordur.

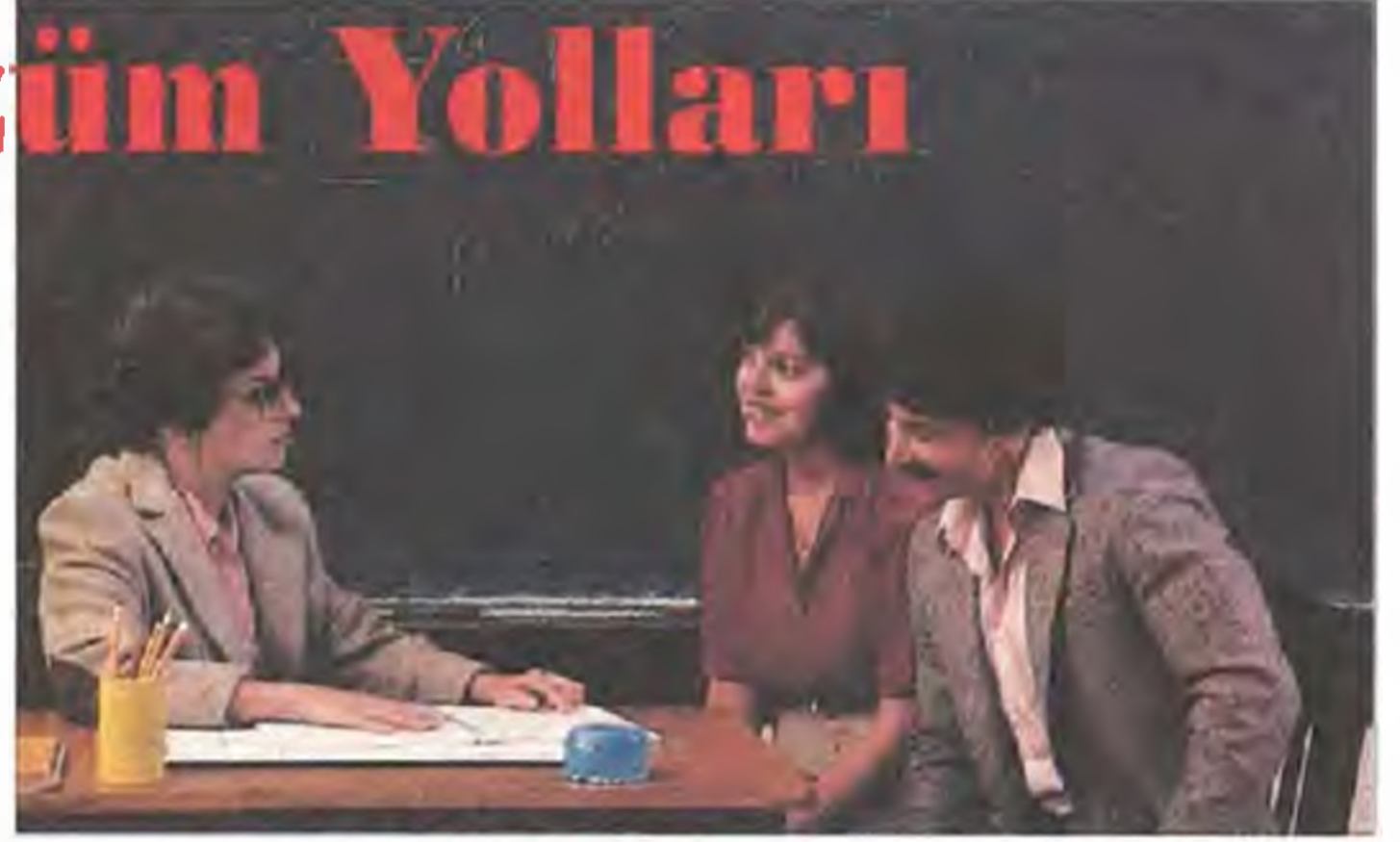
Önümüzdeki 2000'li yılların yaratıcı, üretici, demokratik ülkü ve değerlerle donatılmış kuşaklarını yetiştirecek öğretmenlerin eğitimi, üzerinde asıl durulması gereken nokta olup, bunun için gerekli bilimsel, sosyal, kültürel ve eğitsel ortamın yaratılması zorunluluğunun asla gözden kaçırılmaması büyük önem taşımaktadır.

"2000'li yılların, bilgi toplumunun gerektirdiği her alan ve düzeydeki nitelikli insan gücünü yetiştirecek üstün değerleri kazanmış öğretmenlerin eğitimi her platformda dile getirilmektedir"

Ortaöğretim Gençliğinin Aile Ortamındaki Sorunları ve Bu Sorunların Çözüm Yolları

Yrd. Doç. Dr. Nesrin KALE

A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi EPÖ Böl. ESTT Anabilim Dalı

“Gençlerle ebeveynleri arasında ortaya çıkan sorunların temelinde, yetişkinlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kuramaması yatmaktadır. Bu sorunları ortadan kaldıracak ya da en aza indireyecek önlemler almak gerekmektedir.”

Ortaöğretim gençliğinin aile içi ve okul sorunlarına ilişkin yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlara baktığımızda aile ile ilgili genel olarak şu sorunlar ortaya çıkmaktadır.

I- SORUNLAR :

Genelde aileler, kız çocuklarının erkek arkadaş edinmelerini, - öğretmenle bile olsa - arkadaşlarıyla sinema tiyatro vb. yerlere gitmelerini, onlarla birarada ders çalışmalarını istememektedirler.

Çocuklarının değişik saç modellerine ve kıyafetlerine karşı çıkmakta, onların özenti zevklerinden hoşlanmamaktadırlar.

Gençlerin çoğu anne-babalarıyla eğitim düzeyi farkı nedeniyle iletişim kuramadıklarından yakınmakta. Çoğu anneleriyle iyi anlaşılıyor ama öğrenim düzeyi arttıkça anne ile iyi anlaşma da azalmaktadır.

Gençler - başarılı da olsalar - ebeveynlerinin ders çalışma, boş zamanları iyi değerlendirme baskılarından yakınmaktadır.

Veliler, çocuklarından olgunluk, istemektedir.

Gençlerin çoğu bu sorunları, bunlar-

dan hoşnut olmadıklarını, bu sorunları çözümüyle yolları arayışını dile getirmekte ama azınlık grubunu oluşturan bazı gençler ise bu sorunları yaşadığı halde, bunlardan kurtulmayı, özgürlüğü istememektedirler; bu gençler için kısıtlamalar sanki bir alışkanlık haline gelmiştir.

II- SORUNLARIN KAYNAKLARI:

Gençlerle ebeveynleri arasında ortaya çıkan bu sorunların temelinde, yetişkinlerin çocuklarıyla sağlıklı iletişim kuramaması yatmaktadır. Bu durumu kuşaklar çatışması olarak betimlemek de mümkün. Ama, sorunları - hem batı hem doğu kültürlerinde - çok eskiden beri süregelen kuşaklar çatışması kavramına bağlayıp, müdahale edilemez - değiştirilemez, doğal bir olgu olarak algılamak mümkün değildir. Çünkü bu olgu gençlerin yaşamlarını olumsuz etkilemekte, daha sonraki yaşantılarına da olumsuz bir şekilde yansımaktadır. Çatışmanın önemli bir nedeni ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşük olmasıdır.

Alt ve üst kültür düzeylerindeki ailelerde bu gençlik sorunları farklı boyutlarda yaşanmaktadır. Örneğin; üst kül-

tür düzeyindeki ailelerde üzerinde durulmayan cinsiyet ayrımı konusu alt kültür düzeyindeki ailelerde sorun olarak gündemdedir. Bu ailelerde genç, bu düşüncelerle yoğurulduğundan karşı cinse redirgin - ürkek - yaklaşır ya da hiç yaklaşamaz. Cinsiyet ayrımı, ailelerde kardeşlere farklı davranılmasında da kendini göstermekte, bu da kardeşler arasında kıskançlık duyguları yaratmaktadır. Ayrıca kardeş sayısı artınca anlaşmazlıklar daha da artmaktadır.

Gençler için yetişkin kuşaktakilerin en beğenilmeyen özellikleri; tutuculuk, katı kurallara, geleneklere bağlılık, hoşgörüsüzlüktür. Çünkü yetişkinler bu özelliklerinden dolayı, belli saatlerde eve dönmek, karşı cinsle arkadaşlık, arkadaş seçme, geleneklere ve ahlâk kurallarına bağlılık gibi konularda gençler üzerinde baskıcı bir davranış sergilemektedirler.

Oysa gençler, ebeveynlerden - öğretmenlerinden de - hoşgörü, sorunlarının çözümünde ve genelde her konuda onlarla diyaloga girebilme, sevecen, anlayışlı olma gibi davranışlar beklemektedirler.

III- SORUNLARIN ÇÖZÜM YOLLARI :

Yetişkinler, otoriter davranışlarla gençlere birtakım değerleri, kuralları zorla benimsetmeye çalışırken gençte oluşan tepkileri dolayısıyla etkilerinin tamamen olumsuz olduğunu ve ahenkli bir aile bütünü oluşturamadıklarını farketmeli, gençlerin istekleri doğrultusunda davranmaya, düşünmeye kendilerini alıştırmalıdır. Çünkü toplumumuzda - başka toplumlarda - sürekli bir kültürel değişim söz konusu. Bu süreç içinde gençler yetişkinlerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmalı ama yetişkinler de çocuklarının özlem ve beklentilerine cevap verebilmelidirler.

Ancak, toplumumuzda, bunun tamamen tersi bir tutum sergilenmekte, özellikle alt kültür seviyesindeki ailelerde anne-baba, çocuklarıyla aralarındaki eğitim farkının yarattığı sorunları görmeyip, çeşitli yollarla bilgilenip kendilerini aşmaya çalışmamaktadırlar. Toplum-

muzda hızlı toplumsal hareketlilik, kültürel değişimler, ekonomik problemler karşısında bir kimlik arayışı içinde olan ailelerdeki bu kimlik sorunu olduğu gibi gence yansımakta ve genç yoğun bir şekilde kimlik arayışı içine girmektedir.

Gençteki bu kimlik sorunu, aileden aldığı - ya da kendisine zorla benimsetilen ve ister istemez gencin bilinçaltına yerleşmiş olan - değer yargıları okulda - gençlerden, çeşitli yayınlar aracılığıyla - verilen değerlerle çatıştığında daha da olumsuz, tehlikeli boyutlara ulaşmaktadır. Ve çoğu genç bu kadar ağır yükü kaldıramadığından - bir çözüm yolu bulamadığından - alkol, uyuşturucu, sigara alışkanlığı edinip intihara bile kalkışabilmekte sonuçta da topluma bir çok problemlili genç katılmış olmaktadır. Bu çatışmalı dönemde genç, çeşitli sorunların üstesinden gelmek zorundadır. Bir yanda bağımsızlık kazanmak, kendi kişisel ve sosyal ilişkilerini yeniden düzenlemek, kendine uygun yeni değerler, amaçlar benimseyebilmek, diğer yanda da ilerki iş ve mesleği konusunda yetişkin rolünü ve sorumluluklarını yüklenmesi sorunlarıyla başa çıkmak zorundadır. Oysa, genç bu dönemde kendini yetişkin olarak kabul ettirme çabasında iken, ana-baba çocuklarının yeni statülerine uyum sağlamakta güçlük çekerler.

Bu kadar çok sorunla başbaşa olan genci yalnız bırakmamak, gerek aile - çevre - gerekse eğitim - öğretim boyutundaki sorunları ortadan kaldıracak ya da en aza indirgeyecek birtakım önlemler almak gerekmektedir.

Her ne kadar, gençlerle aileleri arasındaki değer çatışmaları **değişmeye** yol açan bir süreci başlatırlarsa da, bu çatışma toplumsal dengesizliklere, yabancılaşma olgusuna, sağlıksız - ahenksiz - ailelere yol açtığı noktada önlenmeli ya da kontrol altına alınmalıdır.

Öncelikle yapılması gereken, toplumda ekonomik, toplumsal, kültürel kalkınmayı gerçekleştirmek, eşitlik barış ve özgürlüğü sağlayarak bu kavramların önemi konusunda, çeşitli yayın araçları ve kurumlar - en başta da eğitim kurumları - aracılığıyla aileleri aydınlatmak gerekmektedir. Ailenin eğitimi konusunda çeşitli çalışmalar yapılmalı, böylece, ye-

Anne-babalar çocuklarıyla aralarındaki eğitim farkından kaynaklanan sorunları görüp, bunları gidermek için kendilerini geliştirmelidirler.

tişkinlerin gençlerle olan eğitim - düşünce - farklılıkları giderilmeye - ya da en aza indirgenmeye- çalışılmalıdır.

Bunun da yolu, anne-babaları, gençlik sorunları, gençlerin gelişim süreçlerinin sorunları ve çözüm yolları, toplumsal ve güncel konular hakkında aydınlatmaktır. Bunu da, aileye bu konularda yardımcı olabilmek üzere yetiştirilmiş uzmanlar başarabilirler. Bir yandan da, aileleri bu uzmanlar için hazırlamak ve bunu yaygın hale getirmek gerekmektedir.

Bu uzmanlar, ailelere TV; radyo, dergi, gazete gibi görsel-işitsel araçlarla, din görevlileri, askeri kurumlar, yerel yönetimler ve M.E. Bakanlığı vs. gibi kurumlar aracılığıyla ulaşabilirler.

Bunların içinde hem gence hem aileye kolayca ulaşabilme olanağı sağlayan önemli kurumlar okullar olmaktadır.

Okullarda şu anda mevcut olan **rehberlik servisleri**, öğrenci sorunları ve bunların çözümü ile uğraşmaktadır. Ancak, bu çaba paratikte pek çok örneğinde görüldüğü gibi amacına ulaşamayıp, başarılı olamamaktadır. Herşeyden ön-

ce, bu servisin fonksiyonu, amacı, önemi öğrencilere ve velilere tam anlatılmadığından, bu servisin hizmetinden yararlanılamamaktadır. Bu servisin fonksiyonundan haberdar olan bazı veliler de -hatta öğretmenlerin bazıları - bu konuya gereken önemi vermemektedirler.

Öğretmenler - özellikle sınıf öğretmenleri - öğrencilerine rehberlik servisine her zaman önemli psikolojik problemi olan kişilerin başvurmadığını - çevre öyle algılasa bile bunun önemli olmadığını - ergenlik çağında sorunları dile getirip çözümler aramanın, bu amaçla sadece dertleşmenin bile çok önemli olduğunu, işte rehberlik uzmanının böyle bir fonksiyonu üstlendiğini anlatmalıdırlar. Bunu sağladıktan sonra, sınıf öğretmenin öğrencilerden sorunları olanları tespit edip, rehberlik servisiyle ilişki kurması, servisin öğrencilerle ilgili saptamalarını ve çözüm yollarını takip edip değerlendirmesi gerekir. Yani öğretmen öğrenciyi rehberlik uzmanına gönderince işi bitmemekte -örneklerinde böyle olduğu görülmüştür- öğrencinin durumunu sonuna kadar izlemesi gerekmektedir.

Ailenin okul ile olan iletişimlerini arttırmak için rehberlik servisi devreye girmeli; bunun için de bu servisin fonksiyonları geliştirilmeli ve öğretmene, veliyle işbirliği yapma yolu - sistemi - hizmetiçi eğitimle verilmelidir.

Sorunlu gençlerin aile yaşamlarını, aile içindeki ilişkilerini ailenin evine kadar gidip rehber öğretmenin tespit etmesi mümkün olabilir. Aileyle böyle bir ilişkide öğretmen, anne babaları uyararak daha etkili olacaktır. Böylece, sadece veli toplantılarında okula gelmeyi alışkanlık haline getiren, - çoğu toplantılara da gelmeyen - veliler okula öğretmenle yakın, sıcak ilişkilerinin sorunlarına daha bilinçli - objektif - yaklaşarak bu sorunları çözümlene yoluna gidecekler ve çocuklarıyla ilişkilerinde hoş görüyü ön plâna alarak sorun çıkmamasına gayret göstereceklerdir. Hoşgörüyü alışkanlık haline getirmenin yolu da, gençlerin davranışlarını yetişkinlerin kendi değerleri - değer yargıları - doğrultusunda değerlendirmek yani objektif olmaktır.

"Ailelerin çocukları ile olan ilişkilerinde gösterecekleri hoşgörü, onların olaylara daha objektif yaklaşımlarından geçer.

KAYNAKÇA

1. Aysel Eksi, Gençlerimiz ve Sorunları, İst. Ün. Yay. No: 2780, 1982, İst.
2. Birsen Gökçe, Ortaöğretim Gençliğinin Beklentisi ve Sorunları, MEGSE Yay. No: 270 1984, Ankara
3. Erdal Atabek, Gençler, Dizi-raporajı, Cum. Gaz. 1991 Mayıs Kurşatılmış Gençlik, Altın Yay. 1989 İst.
4. Nesrin Kale, 50. Yıl Üsesinde 100 öğrenci ile yapılan Görüşmelere İlişkin (Yayınlanmamış) Bir Rapor, 1089 Ankara

– Bir müfettişin gözü ile –

Eğitim Alanında Bilgisayar

Kadem TOKDEMİR

Tekirdağ İli İlköğretim Müfettişi

***Küme çalışmaları için novel bağlantılı bir bilgisayar karşısında
5-6 öğrencinin birlikte çalıştığı sınıf içi düzenekler
oluşturmak mümkündür.***

Araç Olarak Bilgisayarın Yeri:

İnsanoğlunun varoluşundan günümüz Bilgi çağı'na değin çocuk, "emici zihinle" var oldu, eğitildi, şekillendi ve nesilden nesile bilgi akışının aracısı olarak görev yaptı. Gerek İlk Çağ bireyi ile Yakın Çağ bireyi arasındaki uygarlık düzeyi farkı, gerekse de günümüz toplumları arasındaki seviye farkının nedenleri incelendiğinde; bilgiye daha çabuk ulaşma, bilgiyi paylaşma ve bilgiyi daha verimli kullanabilme becerilerinin önemli etkenler arasında yer aldığı görülür. Bilinmezliği çözüp kavrayabilme sürecinde, bilginin kapsamı yatay ve dikey olarak gelişti, derinleşerek zenginleşti, ilişkileri arttı ve daha karmaşık bir görünümde biçim kazandı. Dolayısıyla bilim dilini anlamada, oluşan bu yeni teknolojik kavramları algılayabilmede ve bilginin kayıt edildiği araçları kullanabilmede bilgiyi sunan öğretmenin işlevi de zorlaşmış oldu.

Toplumsal alışkanlıkların yeniden gözden geçirilerek aydınlanma süreçlerinin yaşanmasında bilgiye karşı "kuşku" hiç eksik olmadı. Kuşku merak, meraksa insanları bilgiyi kaynağından araştırmaya sürükledi. Bu kuşkuya, Mısır'daki Nil'in taşmalarını hesaplayan bilim adamları ve Orta Çağ Avrupasındaki kilise tarafından topluma sunulan tabloları sorgulayan düşünürler de sahipti. Geçmişteki toplumların doğaya veya başka toplumlar egemen olma veya yaşamsal ihtiyaçlarını karşılama arzusu ile devamlılık gösteren araştırma süreçlerinden, günümüz G-7 ülkelerinin "enformatik" kararları ile en önemli

malzemelerinin "bilgi ve teknoloji" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bilgi çağını yaşayabilme, önce ilgili araçlara sahip olma ve verimli kullanabilme ile mümkündür. Bu araçlardan birisi olarak bilgisayar, teknolojik açıdan belirli standartlara ulaştı, olumsuz etkileri asgariye indirildi, kullanılabilirlik alanları çoğaldı ve herkese yönelik çoklu ortamlar (multimedya) yaratıldı. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un surlarını delebilen topları da Yeni Çağ başındaki ileri teknolojinin aracıydı. Çağın uygun araçların doğru yönde kullanılmasının önemi küçümsemez. Bu nedenle, genç ve dinamik nüfus özelliğindeki Türkiye'nin, bilgisayar destekli eğitimi güncelleştirmesi halinde, çağdaş uygarlık seviyesi hedefinde ivme kazanmasını olası kılacaktır.

Bilginin değer kazandığı toplumlarda çok şeyi bilen bilgili insanlara ihtiyaç duyulur. Daha çok bilgiyi taşıyan birey mi? yoksa daha sosyal davranışlara sahip birey mi? ikilemi, yetiştireceğimiz insanın niteliğinin ne olacağı tartışmasını gündeme getirdi. Elbetteki en ideali her iki alandaki başarıdır. Burada, bireylerin ezber yeteneklerini geliştirirken; acaba edindikleri bilgileri "tam hale" nasıl dönüştürebiliriz? yaratıcı yetilerini nasıl geliştirebiliriz? veya elde ettikleri bilgileri güncel hayatla, diğer konularla nasıl ilişkilendirebiliriz? Sonuca götüren etkinliklerde daha ilgi çekici araçları nasıl kullanabiliriz? sorunlarıdır. İşte, bol uyarıcı bir ortam yaratan bilgisayarın kullanımı, kitap ve dergi gibi kaynak-

lara ek olarak yukarıdaki sorunları kolayca aşmamızda öğretmene yardımcı bir asistan olarak görev üstlenecektir.

Sınıf ve Grup Etkileşiminde Bilgisayar:

Müdür veya Müdür yardımcısı masasında toz örtüleri altında atıl durumda saklanarak, zaman zaman daktilo olarak kullanımına ihtiyaç duyulan bilgisayarı, dersliğimizde bütün öğrencilerin etkileşim aracı olarak nasıl geliştirebiliriz sorunu; (1) teknolojik olarak var olan parçaları birleştirebilmeyi, (2) sınıf veya grup etkileşimini sağlayabilecek yazılım programları hazırlayabilmeyi, (3) Bakanlığımızın yönetim enformasyonu dahilinde bütün eğitim kurumlarına yaygınlaştırmayı içermektedir. Sözkonusu teknolojik verileri incelediğimizde; bildiğimiz ses kartı, CD sürücüsü olan bir bilgisayarı laboratuvarımıza veya öncelik arz eden dersliğimize götürdüğümüzde; (a) Bakanlığımızca tavsiye edilen ders programı yüklenmiş sabit harddiskler veya CD'ler ile ders işleyebilmek mümkün, (b) Bilgisayarı tepegöze bağlantı yapılarak dev hareketli görüntüler elde etmek mümkün, (c) 70 veya 110 ekranlı televizyonlara bağlantı yapmak mümkün, (d) Multimedya projeksiyon araçları ile istenildiği boyutlarda sesli ve hareketli görüntüler elde etmek mümkün, (maliyeti ucuz özel ekranlarda geliştirilebilir) (e) Küme çalışmaları (grup) yapabilmek amacıyla, novel bağlantılı bir monitör karşısında 5-6 öğrencinin birlikte çalışma yapabileceği sınıf içi düzenekler oluşturabilmek mümkündür. O halde var olan verileri eğitim alanına dönük güncelleştirdiğimizde bilgisayar sanıldığı gibi korkulan pahalı bir araç olmayacaktır. Önemli olan kişisel bilgisayarı, grup ve sınıf etkileşiminde kullanabilmek için gerekli olan yazılım programlarının eğitim uzmanları işbirliği ile hazırlanarak eğitimde verimliliğin sağlanmasıdır.

Bilgisayar Destekli Eğitimin Olumlu Yönleri:

Sadece göze değil, aynı zamanda kulağa da hitap edebilen ve sınıf içi ortamında etkileşime olanak tanıyan bilgisayarın, eğitim-öğretim'deki olumlu katkılarını öğrenci, öğretmen, okul ve ülkemiz açısından ele aldığımızda;

1- Konuya giriş bölümünde, ilgi çekmeye yardımcı olur. İşleniş bölümünde, ileri-geri alınabilme CD sürücüsü ve vizyon görüntü karşısındaki öğrenci, daha kaliteli çizim, grafik ve haritalarla konuyu tartışır, yaratıcı görüşlere fırsat verilir, pekiştirici çalışmalar yapılır ve sonuca ulaşılır. Bilgi, öğretmen dışındaki ikinci bir kaynaktan görüntü, jest ve mimik-

leriyle, sesli olarak aktarılır. Daha çok uyarıcı bir ortam yaratılır. Öğretmenin öğrencileri yönlendirmesiyle sınıf içi diyalog artar. Öğrenci, kendisine sunulan bu çoklu ortamda derinlik ve çeşitlilik kazanmış, daha kalıcı ve daha kolay bir öğrenmeyi gerçekleştirir. Bilgiyi tam ve doğru olarak alır. Geleceğin "bilgisayar okuryazarı" olabilmesine şimdiden olanak tanınmış olur.

2- Konu, ünite ve derslerin değerlendirilmesinde; (Çokluk ve Hızlılık) Öğrenci dersini izlerken, ders sonunda kendisine en az bir sorunun yönüneceğini bilmesi halinde derisi daha büyük bir dikkatle izleyecektir. İşte bilgisayarın her konu sonundaki alıştırmaya ve test olanaklarının çokluğu, soru sormada kolaylıklar sağlayacaktır. Bilgisayar aracılığı ile test ve alıştırmaya kaynaklarımızı dergi ve kitapların bir çok katınca çoğaltarak, çok soru ve test tekniklerinin yetersizliklerini avantajlı hale dönüştürebiliriz. Başarının sonuçları anında gözlenir ve ölçülür. Hazırlanacak değerlendirme cetvelleri ile "tam hale" dönüşmemiş konu bilgileri tekrarlanarak verimliliği artırır. Her türlü ölçme ve değerlendirme daha çabuk sonuçlanabilir.

3- Öğretmen açısından; üniversitelerimizde teorik bilgilerle donatılan öğretmenlerin, pratikteki zorlukları aşmada yardımcı kaynaklar, hazır araç-gereçlere ve uygulamalı örneklerle ihtiyaçları vardır. Görsel ve işitsel yönüyle bilgisayar bu ihtiyaca cevap verir. Öğretmenin eksiklerini tamamlamada yardımcı olur. Planlamasında kolaylıklar sağlar. Tahtayı kullanma ihtiyacını azaltır. Öğretmenin toplumdaki itibarını artırır, öncü ve önderlik rolünü kolaylaştırır. Fakat sınıf içinde ise öğrencilerini yönlendirmede, rehberlikte görevini artırır.

4- Özellikle ders araçları sıkıntısı çeken kırsal kesimdeki okullarımız açısından çok daha büyük yararlar sağlayacağı tarım toplumundan bilgi toplumuna geçişi hızlandırabileceği katkısı gözönünde bulundurulabilir.

Sonuç olarak, eğitim anlayışımızın olumlu yönlerini çağdaş eğitim araçlarıyla zenginleştirmenin, kendini aşma çabasındaki çocuklarımızı globalleşen dünyanın güncel ölçütleriyle düşündürebilmenin ve kavramlarını geliştirebilmenin önünü açmada, ilgili bütün kurum ve kuruluşlarımızın bu kaçınılmaz görevi, yarına ertelemeyen gerçekleştireceğimize inanıyorum.

Öğrenci, kendisine sunulan çoklu ortamda derinlik ve çeşitlilik kazanmış, daha kalıcı ve daha kolay bir öğrenmeyi gerçekleştirebilir.

Matematikten Örneklerle Çoktan Seçmeli Testlerde Madde Yazılımı

Yrd. Doç. Dr. Aysun U MAY

Hacettepe Üniv. Eğitim Fak. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
ABD Öğretim Üyesi

“Çoktan seçmeli testlerde puanlama objektiftir, daha kısa sürede daha çok konu yoklanabilir, testin gücüğü, dağılımı, güvenilirliği gibi özellikleri istatistiksel yollarla hesaplanabilir....”

Çoktan Seçmeli Test Nedir?

Çoktan seçmeli test, soru ile birlikte seçenekler halinde yanıtın da sunulduğu ve yanıtlayıcılardan bu seçenekler arasından sorunun doğru yanıtın seçmelerinin istendiği bir test tipidir. Çoktan seçmeli testin en küçük birimine “madde” adı verilir. Bir madde “kök” ve “seçenekler” olmak üzere iki bölümden oluşur. Kök, sorunun yer aldığı bölümdür. Seçenekler ise alternatif yanıtları içerir. Seçeneklerden biri “doğru yanıt”, diğerleri “çeldirici” adını alır.

Çoktan seçmeli testlerin genel özellikleri şöyle özetlenebilir:

- Bu tür sınavlarla daha kısa sürede daha çok konu yoklanabilir.
- Puanlama objektiftir, hatta yanıt kâğıtları mekanik yollarla bile puanlanabilir.
- Doğru yanıtın seçeneklerde verilmesi yanıtlayıcıya hatırlatma yapıldığı yolunda yaygın eleştirilere neden olur. Doğru yanıt “gizlenerek” bu sakıncanın bir ölçüde önüne geçilebilir. (Bakınız Örnek 12)

- Şans başarısından (doğru yanıtı şans eseri atıp tutturmak) tam olarak kaçınılamaz.
- Testin ortalama gücüğü, dağılımı, güvenilirliği gibi özellikleri istatistiksel yollarla hesaplanabilir, hatta önceden ayarlanarak istenen güçlükte, güvenilirlikte testler oluşturulabilir.
- Kompozisyon becerisi, ifade gücü ya da yaratıcılık gerektiren becerilerin ölçülmesinde kullanılamaz.

Çoktan seçmeli testlerin hazırlanmasında alan bilgisinin yanısıra teknik bilgi ve tecrübe oldukça önemli bir yer tutar. Bir madde yazılırken en az kök ve doğru yanıt kadar çeldiricilerin de dikkatle oluşturulması gerekir. Yanlış formülü kullanan, yanlış düşünen, ya da benzeri yanlışlıklar yapanlar, buldukları yanıt seçenekler arasında göremezlerse uyarılmış olurlar ve yanlış yaptıklarını anlarlar. Bu nedenle her çeldirici bir bilgi ya da düşünme yanlışından kaynaklanmalı, özenle hazırlanmalıdır.

Çoktan seçmeli testin en büyük avantajlarından biri de maddelere ilişkin objektif istatistiklerin hesaplanabilmesidir. Böylece maddeler değerlendirir-

lebilir, varsa eksikleri ve aksayan yönleri giderilerek geliştirilebilir, daha sonra tekrar kullanılabilir. Aynı madde tekrar kullanılmayacak bile olsa, madde ve seçenek analizinin incelenmesi ve üzerinde tartışılması daha sonra yazılacak maddelerin daha isabetli olmasına büyük katkılar getirecektir.

Çoktan Seçmeli Madde Yazımında Genel İlkeler

Çoktan seçmeli testler için madde yazarken dikkat edilmesi gereken noktalar maddeler halinde örnekleriyle birlikte aşağıda sıralanmıştır.

I. Sorular açık ve net bir dille yazılmalı, neyin bulunmasının istendiği yoruma açık olmamalıdır.

ÖRNEK 1

Aşağıda sayılardan hangisi bir yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) 3 B) 4 C) 6 D) 12

Bu madde çeşitli açılardan değişik doğru yanıtlara sahip olabilir: Bir bakış açısına göre doğru yanıt A'dır, çünkü bir tek o tek sayıdır. Bir başka bakış açısıyla ise doğru yanıt D'dir, çünkü bir tek o iki basamaklı bir sayıdır.

UYARI: "3 x 4 = 12 o halde doğru yanıt 6 yani C'dir." biçiminde bir düşünüş biçimi test tekniği açısından geçersizdir, çünkü seçeneklerin bağımsız olarak hazırlanması gerektiği ilkesi ile çelişir. Ancak kimi zaman bu ilkeyi bilmeyenlerce böyle maddelerin hazırlanabildiği de görülmektedir.

II. Doğru yanıt "en doğru" biçiminde olan maddelerde bütün seçeneklerde doğruluk payı olmalı ve "en doğru"nun kişiden kişiye değişmemesine özen gösterilmelidir.

ÖRNEK 2

"5 ile bölündüğünde bölüm 15 kalan 3 olan sayı kaçtır?" probleminin en uygun çözümü hangisidir?

- A) $15 \times 5 = 75$ $75 + 3 = 78$
B) $15 + 15 + 15 + 15 + 15 + 15 = 75$ $75 + 3 = 78$
C) $75 + 3 = 78$ $15 \times 5 = 75$
D) $78 - 3 = 75$ $15 \times 5 = 75$

III. Çeldiricilerin "bilenleri" yanıltıcı olmamasına dikkat edilmelidir. Dikkat ya da işlem hatasına dayalı olarak hazırlanan seçenekler bilgiyi değil, başka birşeyi ölçer.

ÖRNEK 3

Bir markette alışveriş eden Ayşe, annesinin ver-

diği listede bulunan yumurtaların tanesi 1000 TL daha pahalı olduğundan listenin sonunda bulunan yağı alamamıştır. Markette yumurta 3000 TL'ye ve yağ 10.000 TL'ye satıldığına göre Annesi Ayşe'ye en az kaç yumurta ısmarlamıştır.

Verilen örnekte yalnızca okuduğunu anlama ve dikkat ölçülmektedir. Bu maddenin matematik başarısının ölçülmesi ile hiçbir ilişkisi olamaz, tersine problemi çözmek isteyenler için çeldiriciler fazlasıyla caziptir.

IV. Madde açıklığı anlaşılabilirliği bozulmadan "en az" sözcükle ifade edilmelidir. Böylece okuma zamanı azalır ki bu da geçerliği artırır.

ÖRNEK 4 a

Elemanları rakamlar olan küme verilmiştir. Bu kümenin elemanlarından kaç tanesi 15 sayısından daha küçüktür?

- A) 0 B) 9 C) 10 D) 14

ÖRNEK 4 b

Elemanları rakamlar olan kümenin kaç elemanı 15'den küçüktür?

- A) 0 B) 9 C) 10 D) 14

V. Sayısal seçenekler sıraya konulmalıdır. Bu, yanıltıcıya bulduğu sonucu seçenekler arasında

ararken kolaylık sağlar. (Daha önceki örneklere bakınız).

VI. Kökte ne eksik, ne fazla, gerektiği kadar bilgi olmalıdır. Kimi zaman madde yazarı güçlü çeldiriciler bulabilmek için kökte fazla bilgi verirler. Bu durum okuma zamanını arttırmaktan öte doğru düşünenlerin kafasını karıştırarak geçerliğin düşmesine neden olur.

ÖRNEK 5

Her işgününde en çok 5 saat çalışan bir işçi, her 1 saatlik çalışmasının 20 dakikasını dinlenerek geçiriyor. Saatte 40 dakika çalıştığına göre bu işçi 2 saatlik bir işi kaç dakika sonra tamamlar?

- A) 140 B) 160 C) 180 D) 240

İşçinin günde kaç saat çalıştığı ve saatte 40 dakika çalıştığı (ya da saatte 20 dakika dinlendiği) verilmeden de yanıt bulunabildiğine göre bu bilgiler gereksiz yere kafa karıştırmaktadır.

VII. Tersine bir gerekçe yoksa yazılan maddenin olumlu formda olması istenir. Eğer maddenin olumsuz formda olması gerekiyorsa olumsuzluğu veren sözcüğün (değildir, olamaz, yanlıştır, ...) altı çizilmeli, büyük harfle yazılmalı ya da bir başka biçimde yazılarak yanıtlayıcının mutlaka dikkati çekilmelidir. Dikkati çekilmeyen yanıtlayıcının sorunun doğru yanıtını gördüğü ilk seçeneği işaretleyip bir sonraki maddeye geçmesi herşeyden önce ölçmenin geçerliğini düşürür. Çünkü amaç dikkati ölçmek değildir ve dikkatsizlikle işaretlenen madde

gerçek durumu yansıtmaz.

VIII. Bir maddenin kökü olumsuzsa seçeneklerde olumsuz ifadeler kullanmaktan kaçınılmalıdır. Çift olumsuz ifadeler anlamayı güçleştirir ve sırf bu yüzden yanlış yanıt alınmasına neden olabilir.

ÖRNEK 6

Küme kavramıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İki kümenin elemanları birebir işlenemiyorsa bu kümelere denk kümeler denemez.
B) Hiç elemanı olmayan kümeye boş küme denir.
C) Bir kümede aynı eleman birden fazla yazılmaz.
D) Kümede elemanların yerleri değiştirilemez.

IX. Seçeneklerin tümünde yinelenen sözcükler varsa, köke alınmalıdır.

ÖRNEK 7 a

$$3 + (2 + a) = (3 + 2) + a = 5 + a$$

Yukarıdaki işleme ne ad verilir?

- A) Toplamanın değişme özelliği
B) Toplamanın birleşme özelliği
C) Toplamanın birleşme ve değişme özelliği
D) Hepsi

ÖRNEK 7 b

$$3 + (2 + a) = (3 + 2) + a = 5 + a$$

Yukardaki işlemdeki toplamanın hangi özelliği ya da özellikleridir?

- A) Değişme B) Birleşme
C) Değişme ve birleşme D) Hepsi

X. Seçeneklerin ifadesi, uzunluğu, kapsamı (en azından ikili - üçlü) benzer olmalıdır. Yapılan araştırmalar, sorunun doğru yanıtını bulamayanların, belli bir düşünce ile olmasa bile sırf dikkatlerini çektiği için bu seçeneğe yönelebildiğini göstermektedir.

ÖRNEK 8

7'den büyük ve 15'den küçük tek sayılar kümesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 8,9,10,11,12,13,14 B) Tek sayılar
C) 9,11,13 D) 7,9,11,13,15

XI. Seçenekler doğru yanıtı ipucu vermemelidir.

ÖRNEK 9

Aşağıdakilerden hangisi 204 sayısının asal çarpanlarının en büyüğüdür?

- A) 4 B) 6 C) 17 D) 51

Dikkat edilirse seçenekler içindeki tek asal sayı 17 dir ve doğru yanıtıdır. Verilen sayının asal çarpanları ve bunların en büyüğü bulunmadan da doğru yanıt bulunmaktadır.

XII. Seçeneklerde biçimsel ipuçları varsa doğru yanıtı değil, çeldiricileri göstermelidir.

ÖRNEK 10

Bir açısı dik olan çokgen hangisidir?

- A) Eşkenar üçgen B) İkizkenar üçgen
C) Dik üçgen D) Dik dörtgen

Seçeneklerin üçünde "üçgen"den söz edilmesi doğru yanıtın bir üçgen olduğunu, ikisinde "dik" denilmesi ise doğru yanıtın "dik üçgen" olabileceğini düşündürmektedir. Soruyu okumadan bile yanıtın bulunabilmesinin sakıncası ise açıktır.

XIII. İşlem hatalarına dayalı çeldiricilerden kaçınılmalıdır. Bu tür çeldiriciler daha çok dikkati ölçecektir.

XIV. Çoktan seçmeli maddelerden oluşan bir testte "Hepsi" ya da "Hiçbiri" seçeneği fazla kullanılmamalıdır. Bu seçeneklere çeldirici bulmak zorlaştığında olur olmaz başvurulması önemli sakıncaları beraberinde getirir.

XV. Seçenekler birbirini kapsamamalıdır. Seçenekler birbirini kapsadığında bazıları kolayca elenerek şansa doğru yanıt bulma olasılığı artar.

Örnek 7'yi ele alalım. C ve D seçeneklerinin doğru olamayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Çünkü doğru yanıtın C olması durumunda A ve B seçenekleri, D olması durumunda bütün seçenekler doğru yanıt olur.

XVI. Seçenekler birbirini tamamlamamalı ya da çürütmemelidir.

ÖRNEK 11

Bir üçgenin kenar uzunlukları arasındaki doğru ilişki aşağıdakilerden hangisidir?

- A) $a - a = b$ B) $b - a = c$
C) $a + b = c$ D) $a + b < c$

Son iki seçeneğe bakalım. $a + b$ bir sayıdan ya küçük ya da büyüktür. Bu durumda ilk iki seçeneğin doğru yanıt olabilmesi mümkün değildir, çünkü böyle ise iki seçeneğin birden doğru yanıt olması gerekir. Böylece madde iki seçenekli hale dönüşür ve şansa doğru olarak yanıtlanması olasılığı %50'ye düşer.

XVII. Doğru yanıtın seçeneklerden giderek bulunması istenmiyorsa madde düzenlenirken

doğru yanıt gizlenebilir. Çünkü kimi zaman seçeneklerden gitmek, ölçmek istediğimiz bir davranışı değil de bir başka davranışı ölçmemize neden olmaktadır.

ÖRNEK 12 a

Çevresi 36 cm olan düzgün altıgenin bir kenarının uzunluğu kaç cm'dir?

- A) 3 B) 4 C) 6 D) 10

ÖRNEK 12 b

Herbirinin çevresi 36 cm lan bir kare ile bir düzgün altıgenin birer kenarlarının uzunlukları toplamı kaç cm dir?

- A) 10 B) 12 C) 15 D) 17

İlk maddede (Örnek 12 a) gösterilmesi istenen davranış "Bir çokgenin çevresi belli iken bir kenarının uzunluğunu bulmak" dır. Oysa seçeneklerden giderek doğru yanıt bulunursa gösterilen davranış "Bir çokgenin bir kenarı belli iken çevresini bulmak" olur. İstenirse bunun önüne geçmek için ikinci maddede (Örnek 12 b) olduğu gibi doğru yanıt gizlenir.

XVIII. Her maddenin bir tek davranışı yoklamasına özen gösterilmelidir. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, burada kastedilenin birden çok bilginin birarada kullanılmasını gerektiren üst düzey bir davranış olmadığıdır. Bu durumdaki maddeler test içinde bulunan ve bilgileri teker teker yoklayan diğer maddelerle birlikte incelenmelidir.

XIX. Her madde bağımsız olmalı, biri diğerine ipucu vermemelidir. Bir maddenin bağımsız olması, bir başka maddenin yanıtına bağlı olmadan, kendi verileri ile yanıtlanabilmesi demektir. "Ortak köklü maddeler" ya da "Ortak seçenekli maddeler" de bağımsızdır.

Tersine bir gerekçe yoksa yazılan maddenin olumlu formda olması istenir.

KAYNAKLAR

- BAŞARAN, İ. Ethem. Örgütsel Davranış, Ankara: A.U Eğitim Bilimleri Fak. yayını, No: 108, 1982.
_____. Örgütsel Davranış: İnsanın Üretim Gücü, Ankara: Gül Yayınevi, 1991.
GORDON, W. Allport. Pattern and Growth Personality, Holt, Rinehart and Winston, New York: 1961.
HOŞGÖRÜR, Vural. Örgütsel Kültürdeneme Bakımından Davranış Bozuklukları (Yayınlanmamış Doktora Ders Ödevi), A.Ü. Sosyal Bil. Ens. Ankara: 1993.
KATZ, Daniel, R.L. Martin. The Social Psychology of organizations, New York Wiley, 1966.
LITWIN, G. STRINGER, R. Motivation and Organizational Climate Mess, Harvard University Press, 1968.
MANFRED, F.R. (Çev. O. Bağlum KELEŞ) Kişilik, Kültür ve Örgüt. A.U Sosyal Bil. Ens. Ankara: 1992.

Yazılı Yoklama Sorularının Nasıl Cevaplandırılacağına İlişkin Bazı Öneriler

Yrd. Doç. Dr. Satılmış TEKİNDAL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Amasya Eğitim Fakültesi
Öğretim Üyesi

Yazılı yoklama sorularına verilen cevapların, çoğu zaman bizim beklediğimiz cevapların ötesinde olduğu görülür. Bunun nedenlerinden birisi, yazılı yoklama sorularının nasıl cevaplandırılacağına bilinmemesi olabilir.

Yazılı yoklama sorularına verilen cevapların, çoğu zaman bizim beklediğimiz cevapların ötesinde olduğu görülür. Bunun nedenlerinden birisi, yazılı yoklama sorularının nasıl cevaplandırılacağına bilinmemesi olabilir. Soruyu cevaplandırma yönergesi hazırlama bu sorunu belli noktada çözebilir. Bu yönergede hazırlık, soru yazma, genel öneriler, yönlendirici ifadeler, plânlama, giriş ve tez, metnin bütünselliği ve tez, sonuç, kontrol, sınıf içi çalışmalar, model ve uygulamalı cevaplar, öğretmen yorumları, yeniden yazma gibi konulara yer verilmeli ve bunlarla ilgili olarak açık uçlu soruyu oluşturan ile cevaplayıcının ne yapacakları anlatılmalıdır. Bu yazıda bunlar üzerinde durulmuş ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Yazılı yoklama sorularına, cevaplayıcıların bizim beklediğimizin dışında cevap yazdıkları genellikle görülür. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların ürünlerini, bilgilerini vb. özelliklerini cevap

kâğıdına tam olarak yansıtamadıkları da bilinir. Hatta öğrencilerin bazen, sorunun cevabını bildiği halde, cevap kâğıdına yazmadığını belirttiği de genellikle duyulur. Yazılı yoklama sorularının cevaplandırılmasına ilişkin bu problemler öğretme seviyesi ve öğrenci tipi ile sınırlandırılmaz. Okuldan mezun olan kişi, okula devam eden başarılı ya da vasat olan öğrenci, hepsi bu probleme sahiptir ve yardıma ihtiyaçları vardır, denilebilir.

Yazılı sınav sorularının etkili biçimde cevaplandırılmayışi yeni bir problem değildir. Bu soruna çözüm arayan insanlara, açık düşünme ile açık yazma arasında bir bağıntının olduğu, yazılı sınav sorularına etkili cevap vermenin bir sanat değil bir beceri olduğunu ve öğrencilerin yeteneklerini yansıtan cevap yazarken hem kendilerinin hem de öğretmenlerin daha fazla bir gayret sarfetmeleri gerekliliği hatırlatılmalıdır. Yazılı sınavı alma, başka bir biçimdeki yazma-

nın yerini tutamayacağından, onunla ilgili becerilerin kazanılması ve yetkinliği önemlidir. Yazılı yoklama, öğrencilere baskı altında yazma uygulaması sağlamanın yanında öğrencilerin, düzeltme ya da gözden geçirme yapmaksızın açıkça iletişim kurmalarına ve ilk karalama metinlerini oluşturmalarına yardım eder. Öğretmenlerin bu sürecin neyi içerdiğinin farkında olmaları gerekir. Sınavı yapan öğretmenler yönerge ile öğrencinin yazmasının gelişeceğini bilmelidirler. Yönerge bir süreç olarak sunulur ve anlaşılırsa yazılı sınavlara cevap verme, o oranda geliştirilebilir. Yazılı sınava başlamadan önce öğretmenler kendi hazırlıklarını yapmalıdır. Bunlar şu basamaklardan oluşur:

Hazırlık: İyi bir sınav, gelişmiş veya sınavı yanıltma yolu ile değil, iyi bir plânlama ve ayrıntılar üzerinde durarak hazırlanabilir. Bu nedenle yazılı yoklama yapacak kişinin önce uygun bir yazılı yoklama plâni yapması gerekir. Bu plânda, sınavın amacı ne gibi ölçme araç ve yöntemlerinden yararlanılacağı, yoklanacak konular ve ölçülecek davranışlar bakımından sınavın kapsamı ki bu iş için bir belirtke tablosu uygun olur sınav süresi, soru sayısı, madde güçlüklerinin dağılımı ve sınavın kullanılabilirliği gibi konular en ince ayrıntılarına kadar belirtilir.

Öğretmenler, sınav sorularına verilen ya da verilecek cevaplarda bir şeyin niçin önemli olduğunu, parçalar arasındaki ilişkileri, bir dizi yorumu, ön yargıları sürekli olarak öğrencilere gösterir. Öğrencilere bilgileri hatırlatacak notları tutmalarına, sınava hazırlanmalarına yardımcı olacak örneklerle karşılaştırmalar yapıp, benzerlik ve zıtlıklar ortaya konulur. Gelişim olması ve sürecin işlenmesi için öğrencilerle sırayla ilk önce sözlü, sonra yazılı şekilde uygulamalar yapılabilir (Blakey 1988 : 464).

Bu aşama öğretmenlerin yalnız çalışmalarını ya da tercihen diğer öğretmenlerle işbirliği yapmalarını gerektirir. Çünkü yazılı sınavlarda, öğrencinin cevaplarının etkinliği, iyi oluşturulmuş sorulara bağlıdır. Ders hedefleri

ile ilişkisi açık olmayan, dikkatsiz ve zayıf olarak ifade edilen, yönergesi net olmayan ve çalakalem hazırlanmış sorular öğrencinin işini daha da zorlaştırır. Bu çalışmanın amacı soru yazımı olmamasına rağmen aşağıdaki soruyla bu özelliklerin önemi gösterilmiştir : I. Dünya Savaşı'nda zafer kazanan kuvvetler Almanya'yı savaşı çıkarmakla suçlayarak 1919 Versay Anlaşması'na savaş suçlusu maddesini koymakla haklı çıkmışlar mıydı?

Böyle bir soruya eğer açıklama verilmediyse, evet ya da hayır cevabı yeterli olacaktır. Soru yazarı öğrencilerden cevaplarına politik, sosyal, entellektüel ve Almanya'daki ekonomik gelişmelerden bahsetmelerini beklemiş ve bu niyetle sorusunu sormuşsa, bu durum soruda net bir biçimde belirtilmemiştir. Bu soruya aşağıdaki ifade dahil edilseydi, soru daha net ve gelişmiş olurdu: "Cevabınıza Avrupa'daki şartların bu olayın olmasında etken olup olmadığını destekleyen ifadeler koyunuz."

Öneriler: Öğretmenler ölçme kurallarına uygun sorular yazdıktan ve kendi şartlarını ortaya koyduktan sonra, öğrencilerin ellerinden gelen en yetkin cevabı yazmalarına yardım edecek talimatları verebilirler.

Öğrencilere cevaplandırma yönergesini ve daha sonra da tüm soruları okumaları önerilir. Eğer, içlerinden birkaç soru seçmek zorundaysalar, en iyi hazırlanmış oldukları soruları seçmeleri söylenir. Birkaç soruya cevap vermeleri isteniyorsa 5-10 dakika düşünmeleri için zaman verilir. Öğretmenler, bütün istenilen sorulara bir şeyler yazılmasını, özellikle daha yüksek puanlı sorulara cevap verilmesinin daha iyi olacağını belirtmelidirler. Öğrenciler, istenilen sorulara doğrudan cevap vermeleri için yönlendirilir. Açıklamalardaki anahtar sözcüklerin, yönergenin daha net olması için altı çizilebilir. Örneğin, bir sorunun ya da bölümünden birisinin (ikisi birden değil) cevaplandırılması isteniyorsa, o ke-

"İyi bir sınav, gelişmiş veya sınavı yanıltma yolu ile değil, iyi bir plânlama ve ayrıntılar üzerinde durarak hazırlanabilir."

limenin altı çizilerek her iki şıkkın birden cevaplandırılmasının önüne geçilebilir.

Yönlendirici İfadeler: Yazılı sınavlara iyi cevap verme önemli yönlendirici kelimelerin net bir biçimde anlaşılmasına da bağlıdır. Yetkin cevap o konuda bilinen her şeyin yazılmasını gerektirmez. Yazılı sınavların sorularının cevaplandırılması, öğrencilerin bir soruyu cevaplandırmadaki seçme, analiz etme ve cevabını organize etme becerisine de bağlıdır. Örneğin analiz, tartışma ve kıyas gibi sözcükler materyalin nasıl sunulduğunu belirler. Önceki bilgiler gerekli olmasına rağmen, sadece bunu göstermek yeterli değildir. Eğer, öğrencilerden İngiltere ve Amerika anayasalarının karşılaştırılması istenmişse, burada, onların benzer mi yoksa farklı yanlarının mı karşılaştırılacağı konusunda ipuçları verilir. Eğer, Fransız devriminin nedenlerinin değerlendirilmesi isteniyorsa, öğrenciler nedenleri önem sırasına koymaksızın ve bu sınıflandırmayı değerlendirmeye almadan sadece liste yapmakla cevaplandıramazlar.

Yazılı sınav cevabı ancak istenilen soruya doğrudan cevap verildiğinde tatmin edici olur. Öğretmenler yazılı sınav sorularını hazırlarken net olarak anlaşılabilen yönlendirici ifadeleri kullanmalıdır. Öğretmenler, sınava giren öğrencilere çok sık kullanılan analiz, tayin etme, kıyaslama, aksini yazma, eleştirme, tanımlama, tartışma, sayma, değerlendirme, açıklama, iliştiirme, yorumlama, listeleme, ispatlama, özetleme ve takip etme gibi yönlendirici terimleri anlatmalıdırlar.

Plânlama: Cevap yazma öncesi en önemli aşamalardan birisi de yazılı sınav cevabını plânlamalıdır. Öğrenciler, genellikle sınav sorusunun cevabı olarak düşündükleri şeyleri hiçbir plân yapmadan hemen yazmaya başlarlar. Doğru bir cevap için plânlamanın değerinin ne olduğu öğrencilere anlatılmalıdır. Öğretmenler, isterlerse öğrencilere

cevaplamaya başlamadan önce 5-10 dakika bir plânlama zamanı tanıyabilirler.

Cevaplayıcılar, cevaplandırılacak soruyu seçtikten ve talimatları dikkate aldıktan sonra plânlama zamanını kullanabilirler. Buna da, plânlama ile birlikte cevabı kapsayacak ana noktaların listesinin hazırlanması denilebilir. Cevaplayıcılar, cevap olarak akıllarına gelen şeyleri ya sınav kâğıdının üzerine kısa not olarak ya da müsvette bir kâğıda yazabilirler. Bu işlem unutulmuş noktaların kalmamasını da sağlayabilir. Cevaplayıcılar listedeki maddeleri tayin eder ve en önemli olanlarını genişletebilirler, tekrarlardan kaçınırlar, elemanları önem sırasına koyarlar ve bağlantıların yapılması gerektiği yerde gruplayabilirler. Ana noktaların yazıldığı listenin tam olması gerekmez, daha sonra ilave yapılabilir.

Yazılı yoklama sorularına verilecek cevapların plânlanması, öğrencinin uygun olmayan bilgiden kaçınmasını, yazılı yoklamanın güvence altına alınmasını ve öğrencinin kendini iyi hissetmesini sağlayabilir (Torrance ve diğerleri 1991 : 46).

Giriş ve Tez: Okuma ve plânlama zamanı, yazılı cevabı yapılandırma ve taslağını çıkarmada kullanılır. İyi organize edilmiş, tematik girişi tam olan, destekleyici fikirleri ve sonuç bölümünü içeren yazılı cevap, net ve tam yapıyı içermeyene tercih edilir. Öğretmen bunu vurgulayarak, girişin ne olduğunu ve yazmadaki rolünü açıklamalıdır. Önem verilen husus gövde de yer almalıdır ve burada, soruyu doğrudan cevaplayan ana düşünce (fikir) nin değerine, cevabın gideceği yöne ve cevapta yer alacak düşüncelere yer verilmelidir. Ana düşünce, bir veya iki cümlede toparlanırsa, soruya net cevap belirtilmiş olur. Sadece organizasyonun plâni tarif edilmemelidir. Diğer bir deyişle, öğrenciler sadece neyi tartışacaklarını belirtecek biçimde değil de tartışacakları şeyin anlamını ve önemini belirtecek biçimde de yönlendirilir.

Metnin bütünselliği ve Tez: Sınavın tamamı (ana gövdesi) sadece ol-

"Yazılı sınavlarda, yönlendirici ifadeler, sınav cevabını planlama, metnin bütünselliğini sağlama cevaplamada önemli faktörlerdir."

gusal bilgiden oluşmamalıdır. Tarihsel, edebi, bilimsel analizler ve tartışmalardan oluşturulursa cevaplar daha etkili olabilir. Öğrenciler fikirlerini açıklamada cesaretlendirilmeli, fakat böyle bir düşünce sorunun anlaşılmasına ulaştırarak materyalin kullanımını da göstermelidir. Tartışmalar anlamlı olmalı, sonuçları sunulan gerçeklere dayanmalı ve örnekler soruya uygun olmalıdır. Öğrenciler tüm genellemeleri kanıtlayacak delilleri kullanmaları ve sunulan gerçek materyalden sonuçlar ve genellemeler çıkarmaları için yönlendirilmelidir. Yazılı cevabın ana hatları geliştirilirken tez de dikkate alınmalı ve hatta gösterilen delillerle desteklenirse tez de tamamlanmış olur. Zaman sınırlıdır ve böylece öğrenciler konuyla fazla ilişkisi olmayan diğer unsurlara karşı korunmuş olurlar. Her şeyi hatta sonucu da içeren yazılı cevap, tezi desteklemeli ve soruya uygun bir cevap oluşturmalıdır.

Sonuç: İlâve olarak, özet ve sonuç arasındaki farklılıklar, açıklamaları ve örnekleri gerektirir. Öğrenciler sonucu tipik olarak ana noktaların tekrarı olarak anlarlar. Eğer onlar anlamlılığı, anlam vermeyi ya da sonucu tayin ederlerse, daha iyi bir düşünme becerisi ortaya koymuş olurlar.

Townsend ve diğerleri (1993) tarafından bir yazılı yoklama sorusuna verilecek cevaplarda giriş ve sonucun olması gerektiği belirtilerek etkileyici bir giriş (a) konunun yerindeliğini ve önemini vurgulamalı (b) gösterilen problemi ifade etmeli (c) sorunun anlamını göstermeli (d) kullanılan terimleri tanımlamalı ve (e) sunulan tartışmayı anlatmalı. İyi bir sonuç ise. (a) cevabın ana fikrini özetlemeli (b) soruyu bir cevap sağlamalı ve (c) gerekli mesajı ortaya koymalıdır denilmektedir. Bu özelliklerin ek bir içerik materyali sağlamaktan ziyade, yazılı yoklama sorularını cevaplama biçimine giriş ve sonuç bazında yapısal bir hizmette bulunduğu görülür.

Kontrol: Sınavda kontrol için birkaç dakika ayrılmalıdır. Bazı basit kelimelerin yazımının yanlış olması harf ya

da kelime unutmaya ya da stres içinde yazarken yanlış numaralandırmanın yapılması oldukça olağandır. Öğrenciler, açıklamak istedikleri şeyleri ifade edecek kelimeleri doğru kullanıp kullanmadıklarını kontrol etmeleri için uyarılmalarıdır. Yazılı sınavlarda bütünlük organizasyon ve gelişme önemli faktörler olmasına rağmen doğru yazım ve dil bilgisi de her sınavın kalitesini artırır.

Sınıf İçi Çalışmalar: Bütün bu önerilerin sadece sözlü ve yazılı olarak gündeme getirilmesi cevaplayıcıda çok az bir etki yapacaktır. En etkili olabilecek bir yöntem öğrencilerin yazılı sorularının cevabına götürecek basamakları ek sınıf içi çalışmalarla öğrenmeleri ve anlamalarıdır. Öğretmenler örnek yazılı sorusunun cevabının aşama aşama ilerleyecek biçimde sınıfta yüksek sesle düşünerek, nasıl zihinsel etkinlik yapacaklarını göstererek giriş ve ana temayı formüle ederek destekleyici delilleri sağlayarak ve son olarak da bir sonuç çıkararak tahtaya bir özetini yapmalıdır. Daha sonra da öğrenciler sözlü olarak ve sınıfça aynı alıştırmayı uygulamalıdır. Öğrenciler kendi yazılı sorularını oluştururken etkili cevap için güven kazanır. yapıcı öğrenme deneyimiyle diğerlerini cevaplarını değerlendirir ve sınıf arkadaşlarının sorularını cevap verirler.

Model ve Uygulamalı Cevaplar: Olanagı ölçüsünde iyi ya da kötü model cevaplar dağıtılmalı ve sınıfça gözden geçirilmelidir. Bu yapılırken de öğrencilerin, öğretmenin olumlu ya da olumsuz görüşlerinden yararlanmaları sağlanmalıdır. Öğrenciler bu farkları gördükten ve cevap yazımına katıldıktan sonra cevaplamaları için örnek yazılı soruları verilmelidir.

Öğretmen Yorumları: Uygulamalı yazılı cevaplar tamamlandıktan sonra geriye iki önemli aşama kalır: (1) öğretmenlerin yazma ile ilgili yorumları ve (2) öğrencilerin uygulama cevaplarını tekrar yazmaları. Çoğu öğretmenler iyi olmuş, iyi delil zayıf sonuç, soru dolaylı olarak cevaplandırılmış gibi sadece bir-

"Sınıf içi çalışmalar: Model ve uygulamalı cevaplar, öğretmenin yorumu ve öğrencilerin uygulama cevaplarını tekrar yazmalarından oluşur".

kaç yorumda bulunurlar. Çoğu da öğrencilerine, cevaplarını yeniden yorumlamaları için izin vermez. Genel yorumlar olumlu ya da olumsuz yönü göstermede uygun olmaz. Öğrencilerin yazılı sınav sorusu cevaplarını geliştirmek için ilâve öğretmen yorumları ve öğrencilerin cevaplarının yeniden yazılması gereklidir. Öğrencilere daha iyi bir yöntem gösterilmezse hatalarından bir şeyler öğrenmeleri yerine, aynı hataları tekrarlama yoluna giderler.

Cevaplarla ilgili marjinal ve genel yorumlarda öğretmenler, öğrencilerin neyi iyi ya da kötü yaptıklarını nedenleriyle birlikte izah etmelidirler. Yorumlar, ancak öğrencilerin kendi kendilerini düzeltmelerini ve böylece gelişim göstermelerini sağlıyorsa etkindir. Örneğin, giriş sadece genel bilgiyi içerir. Cevaba uygun görüş açısı ya da ana tema girişte bulunmaz öğrencinin içine iyice sindireceği ve cevaba taban oluşturacak ana temayı ortaya koyan yeterli bilgiyi

öğrenciye vermeye çalışmalıyız. "Bu materyal cevaba nasıl uyuyor?" düşünce ve çalışmayı yaparken bağıntının yapılmasını okuyucuya bırakmalı.

Bu ilk aşamanın sonucu değil, bir özetidir. Mükemmel bir sonuç ana temayı ayrıntıyla anlatarak ve göstererek soruya cevap vermelidir. Yorumlar ne kadar spesifik olursa o kadar iyidir ve bu yorumla düz cümle ya da soru biçiminde olabilir.

Öğretmen yorumları içerik kadar yazılı ifadeleri de odaklamak zorundadır. Sadece içeriği vurgulamak öğrencilerin ifade ve bilgi - bilgi ve iletişim arasındaki bağıntıyı anlamasına yetmez. Daha az kişiselliğe karşı alternatif bir yaklaşım yorumunun önemini bilen ama mümkün oldukça çok yorum yapmaya zaman ayıramayan öğretmenler genelde kullanılan yorumlardan bir liste yapabilirler. Düzgün bir biçimde belirlenmiş ve öğrencilere verilen böyle bir liste bireysel farklılıklarla çok az ya da hiçbir şey yapmama arasındaki uzlaşmayı sağlamada etkili olabilir. Zaman kaybını

önleyici diğer bir yöntem ise her sınav için bir kasetin öğrencilere verilmesidir. Öğretmen, böylece sınırlı bir zaman içinde de baş sayfa paragraf ya da cevabın belli bölümleri için bu kasete yorumlarını kaydedebilirler. Sınırlı zaman içinde öğretmenler daha faydalı olabilirler ve öğrenciler bu olayı iyi bir yazım için gelişme fırsatı olarak almalıdırlar. Örneğin, Ahmet, yazdığın cümleyi bir düşün, bunu şununla kıyaslasan nasıl bir anlam veriyor? Bu cevaba daha açıklık getiriyor, aşağıdaki cümleleri yeniden yazmanı istiyorum, gibi.

Yeniden Yazma: Öğretmenin belirttiği yorumların yardımıyla, öğrencilerden aynı soruya yeniden cevap vermeleri istenir. Sürecin tekrarı öğrencilerde gelişim gösterirse, böylece öğrenciler öğretmenin yorumlarını anlamak için daha fazla çaba gösterir ve bu yorumları kullanabilirler. Ya da yazılı sınav yeniden gözden geçirmek için sınıf dışı yapılan bir ödevin karalaması görevini üstlenebilir. Öğrencilerin ilerleme kaydetmek ve fikirlerini geliştirmek için daha fazla zaman ayırmaları, yazılarını düzeltmeleri, sınavdaki cevap yetersizliklerini gidermeleri ve ne yapabileceklerini dikkate almaları gereklidir.

Ek Öneriler: İlgili birkaç öneriyi not etmekte yarar vardır. Yazılı ya da sözlü yorumlarda, en zayıf öğrenciyi bile güdüleyebilmek için olumlu yorumlarda bulunmak faydalıdır. Eğer mümkünse, öğretmen öğrencilerle kendi yorumları ve öğrencinin kâğıdıyla ilgili konuşma yapabilecek bir toplantı yapmalıdır. Son olarak fazla not vermekten kaçınılmalıdır. Öğretmenler olumlu bir şeyler söylemekten kaçındıklarında öğrencilerin birşey öğrenemeyecekleri ne kadar açıksa, onlar çok şey söyledikleri zamanda, öğrenciler öğrenemeyebilirler.

Yazılı yoklamalarda puanlama güvenirliliğini artırmak için, öğrenciden nasıl bir cevap istendiği açıkça gösterilmeli, bu, gerekirse onlarla tartışılmalı ve soruları cevaplandırma biçimi mümkün olduğu kadar standart hale getirilmeye çalışılmalıdır.

Yazılı ya da sözlü yorumlarda en zayıf öğrenciyi bile güdüleyebilmek için olumlu yorumlarda bulunmak faydalıdır."

KAYNAKÇA

Blakey, Robert 1988 "Bull's - Eye: A Teachers' Guide Developing Student Skill In Responding To Essay Questions." Social Education. (Oktobar), ss. 464-466.

Torrance, M. ve Diğerleri 1991 "Strategies or Answering Examination Essay Questions: Is It Helpful To Write Plan?" Journal of Educational Psychology, Vol. 61, ss. 46-54.

Townsend, Michael A.R. ve Diğerleri. 1993 "Effects of Introductions and Conclusions In Assessment Of Student Essays." Journal of Educational Psychology, Vol. 85 No 4, ss. 670-678

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM

Doç. Dr. Yüksel KAVAK

*Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
06532 Beytepe / ANKARA*

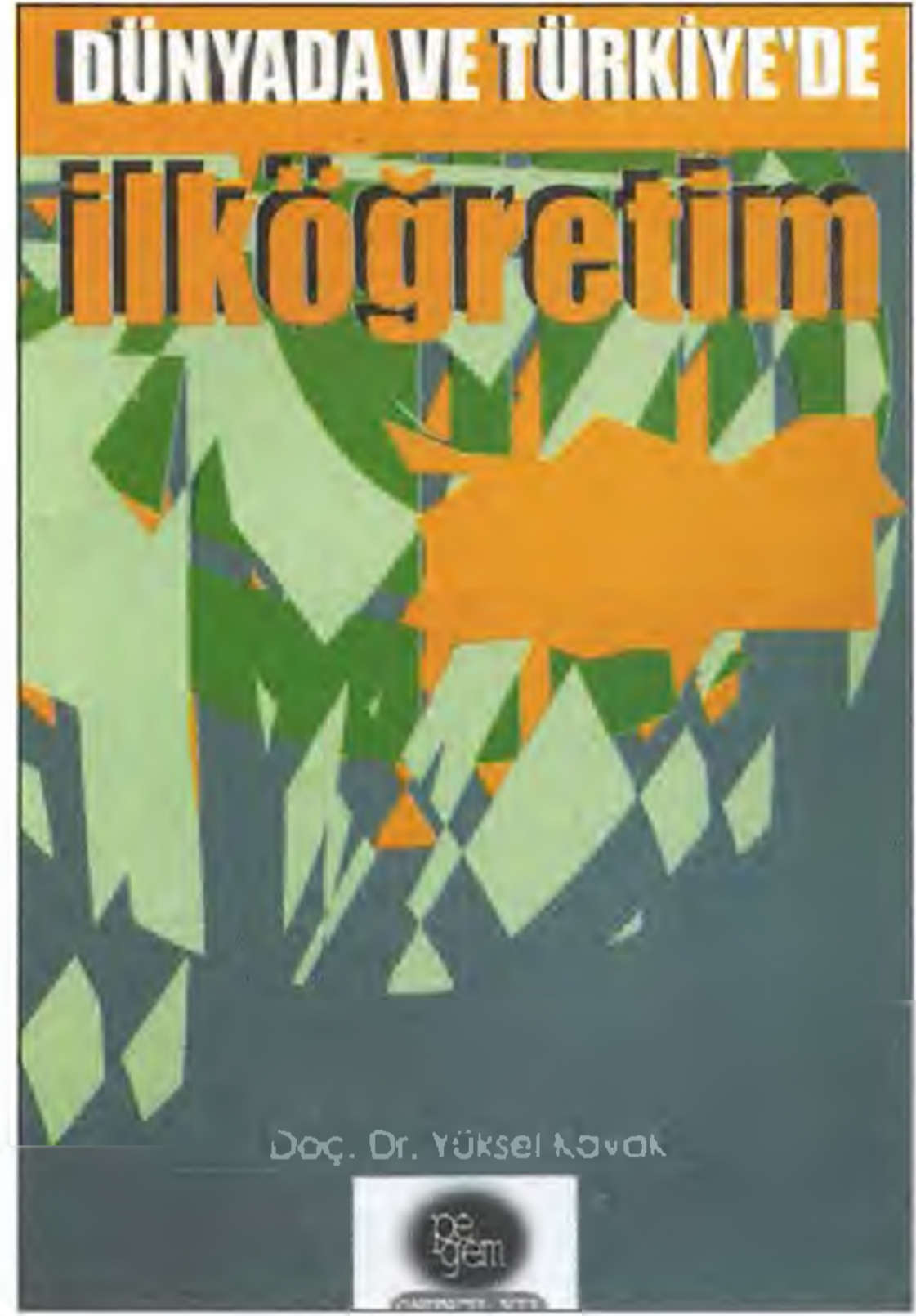
Ülkemizde, son günlerde en fazla tartışılan konuların başında yer alan sekiz yıllık temel eğitim, 1973 yılından bu yana hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden günümüze uluslararası topluluk, çocukların temel eğitim hakkı ve devletin de bu eğitimi sağlama yükümlülüğü konusunda bir çok toplantı ve belge ile dikkatleri tekrar tekrar çocukların eğitimi üzerine çekmiştir. Ancak 2000'li yıllara girerken hala dünyanın gelişmekte olan bölgelerinde yüz milyondan fazla çocuk ilköğretimden yoksun bulunmakta, ilköğretim olanağına sahip olanların da ne ölçüde eşit eğitim aldıkları tartışılır.

Doç. Dr. Yüksel Kavak'ın bu eseri, ilköğretimin önemini dünya ve Türkiye ölçeğinde temel göstergeler ile ortaya koymaktadır. Eser, zorunlu eğitim, yetersizlikler ve geliştirme politikaları başlıkları altında incelenerek karar verme ya da kararları etkileme konumundaki grupları bilgilendirme ve böylece tartışmaları daha sağlıklı temeller üzerine oturtma amacına yöneliktir.

Doç. Dr. Yüksel Kavak'ın bu eseri, ilköğretimin önemini dünya ve Türkiye ölçeğinde temel göstergeler ile ortaya koymaktadır. Eser, zorunlu eğitim, yetersizlikler ve geliştirme politikaları başlıkları altında incelenerek karar verme ya da kararları etkileme konumundaki grupları bilgilendirme ve böylece tartışmaları daha sağlıklı temeller üzerine oturtma amacına yöneliktir.

Kitapta; temel ilköğretime ilişkin göstergeler, zorunlu eğitim süresi ve eğitim yaşları, ilköğretimdeki yetersizlikler, dünyada ilköğretimi geliştirme politikaları ve uygulamaları gibi alt başlıklara yer verilmiştir. Diğer yandan ilköğretimin Türkiye'deki genel durum, temel sayısal göstergeler yoluyla verilmiştir. Kitabın dikkat çeken önemli bir alt başlığı ise ilköğretimdeki yetersizlikler ve ilköğretimi geliştirme politikaları ve uygulamaları konularını içeriyor.

Kaliteyi uzaklarda aramayın!

Ülker, birbirinden değişik ürünleriyle
51 yıldır Türkiye'ye benzersiz tatlar
sunuyor. Hepimizin güvendiği
kalitesinden asla ödün vermeyerek.

Olağanüstü tadı ve kaliteyi bir arada
arayan herkes, beklediğinden daha
fazlasını hemen yanı başında
'Ülker'de buluyor.

Bugün, gerek yurtiçinde
gerek yurtdışında damak
zevkine önem verenler ağız
birliğiyle 'Ülker' diyor. Ve
Ülker bu sevgiyi, bu beğeniyi
hak ediyor. Adıyla... Tadıyla...

ÜLKER